

Kinnitatud

direktori 21.10.2022

kk nr 1-12/45

KOHTLA-JÄRVE LASTEAED KARUKE

ÕPPEKAVA

Kohtla-Järve 2022

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	5
1.1. Üldinfo.....	5
1.2. Visioon, missioon, põhiväärtused.....	5
1.3. Rühmade liigid.....	6
1.4. Lasteaia eripära.....	6
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED.....	7
2.1. Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid.....	7
2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted.....	7
2.3. Õpikäsitus.....	7
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI	9
3.1. Õppe-ja kasvatustegevuse sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.....	9
3.1.1. Valdkond <i>Mina ja keskkond</i>	9
3.1.2. Valdkond <i>Keel ja Kõne</i>	16
3.1.3. Valdkond <i>Eesti keel kui teine keel</i>	20
3.1.4. Valdkond <i>Matemaatika</i>	24
3.1.5. Valdkond <i>Kunst</i>	28
3.1.6. Valdkond <i>Muusika</i>	32
3.1.7. Valdkond <i>Liikumine</i>	35
4. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖS KASUTATAVAD METOODIKAD JA LÄHENEMISED.....	38
4.1. Kiusamisest vabaks.....	38
4.2. Terviseedendus (TEL).....	41
4.3. Liikluskasvatus.....	43
4.4. Keskkonnakasvatus.....	53
4.5. Robootika	55
4.6. Väärtuskasvatus.....	58
4.7. Lastejooga.....	66

4.8. Keelekümbelprogramm lasteaias.....	69
4.9. Pilootprojekt „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas”	71
5. LAPSE ARENGU EELDATAVAD ÜLDOSKUSED.....	73
5.1. Mänguuskused.....	73
5.2. Tunnetus- ja õpioskused.....	75
5.3. Sotsiaalsed ja enesekohased oskused.....	78
6. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	80
6.1. Päevakava.....	80
6.2. Õppe-ja kasvatustegevuse kavandamine.....	82
6.2.1. Rühma aasta tegevuskava.....	83
6.2.2. Rühma kuuplaan.....	83
6.2.3. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise põhimõtted.....	84
6.3. Õppe-ja kasvatustegevuse päevik.....	85
7. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMINE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, KORRALDUS.....	86
7.1. Lapse koolivalmidus	86
7.2. Arenguestlus	87
8. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	89
8.1. Erivajadusega lapse toetamine lasteaias.....	89
8.2. Arenduskava.....	90
8.3. Logopeediline töö	91
8.4. Sobitusrühm.....	92
9. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA.....	93
10. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	95
Lisa 1. Kuuteemad.....	96

SISSEJUHATUS

Kohtla-Järve Lasteaia Karuke õppekava (edaspidi lasteaed) on lasteasutuse õppe-ja kasvatustegevuse alusdokument. Lasteaia õppekava on koostatud Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel (Vabariigi Valitsuse määrus nr 87, 29.mai.2008.a).

Lasteaia õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteaia pedagoogid, kaasates lapsevanemaid.

Lasteaia õppekavas esitatakse:

- 1) lasteasutuse liik ja eripära;
- 2) õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
- 3) õppe-ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
- 4) lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- 5) erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- 6) lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- 7) õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Lasteaia pedagoogilise nõukogu või hoolekogu ettepanekul võib lasteaia õppekavasse lisada ka muid õppe-ja kasvatustegevusega seotud sätteid.

Lasteaia õppekava kinnitab lasteaia direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1. Üldinfo

Lasteasutuse nimetus: Kohtla- Järve Lasteaed Karuke

Omandivorm: Kohtla- Järve linna munitsipaalasutus

Registrikood: 75002991

Lasteaia juriidiline aadress: Põhja allee 20, Kohtla- Järve 30324

Telefon: 5344 6661

E- post: karuke@kjl.v.ee

Koduleht: www.karuke.ee

1.2. Visioon, missioon, põhiväärtused

Visioon

Uudishimulik ja rõõmsameelne laps avastab loovas ja arendavas kasvukeskkonnas, kus arvestatakse iga lapse individuaalsust ja saavutatakse kooliks valmisolek.

Missioon

Lasteaed toetab perekonda lapse kasvatamisel ja arendamisel arvestades tema individuaalsust ja kujundades väärtushinnanguid.

Põhiväärtused

- **Turvalisus** - turvalise mängukeskkonna tagamine ja terve psühhosotsiaalse keskkonna arendamine.
- **Hoolivus** – iga lapse ja töötaja heaolust, tervisest ja saavutustest ning meid ümbritsevast keskkonnast hoolimine. Teistega arvestamine, heategude tegemine, rõõmude jagamine.
- **Avastus** – avatud meele ja uudishimuga maailma avastamine, loova mõtlemise arendamine.
- **Usaldus** - usaldusliku õhkkonna saavutamine, professionaalselt ja pühendumusega töö tegemine, vastutuse kandmine tulemuste eest.

- **Koostöö** – uutele ideedele ja koostööpartneritele avamine, lapse mitmekülgse arengu toetamine koostöös lastevanematega, ühiste eesmärkide saavutamise nimel koostegutsemine.

1.3. Rühmade liigid

Lasteaias töötab 9 rühma:

2 sõimerühma – 1,5 - 3 aastased;

2 liitrühma – 2-7 aastased (osaline keelekümbelusrühm);

5 lasteaiarühma:

- 2 osalist keelekümbelusrühma – 3-7 aastased;
- 3 pilootrühma „Professionaalne eestikeelne rühmaõpetaja vene õppekeele rühmas” (neist 1 rühm on sobitusrühm).

1.4. Lasteaia eripära

1. Lasteaed kuulub Tervist Edendavate Lasteaedade (TEL) võrgustikku alates 2015.a.;
2. lasteaed on liitunud programmiga „Kiusamisest vaba lasteaed”;
3. lasteaia baasil töötas beebikool (töö koduste 8 kuu – 2 aastaste lastega);
4. 2020. aastal alustas lasteaed tööd pilootprojekti „Professionaalne eestikeelne rühmaõpetaja vene õppekeele rühmas“ järgi, mida toetab Haridus- ja Teadusministeerium;
5. lasteaias töötavad huviringid: male, džudo, jalgpall;
6. on olemas suur õueala: spordiväljak, liiklusväljak;
7. looduslik ümbrus: haljasala.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

2.1. Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse **üldeesmärk** on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- lapse loovuse toetamine;
- mängu kaudu õppimine;
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- kodu ja lasteasutuse koostöö;
- eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

2.3. Õpikäsitus

Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms.

Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.

Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

Õppekasvatustöö eesmärkide ellurakendamiseks kasutatakse erinevaid tööviise ja vorme:

- 1) vaatlus,
- 2) vestlus ja jutustamine,
- 3) õppekäik,
- 4) õppemäng,
- 5) lavastusmäng;
- 6) iseseisev töö ja rühmatöö.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

3.1. Õppe-ja kasvatustegevuse sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas:

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) eesti keel kui teine keel;
- 4) matemaatika;
- 5) kunst;
- 6) muusika;
- 7) liikumine.

3.1.1. Valdkond *Mina ja keskkond*

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
1) teab oma eesnime; 2) oskab nimetada oma pere liikmeid (ema, isa, õde, vend); 3) teab, mida teha tohib, mida mitte, kuulab ja täidab täiskasvanu korraldusi; 4) teab, et vanemad käivad tööl, teab koduseid töid, aitab ise kaasa; 5) tunneb pere traditsioone, teab, kuidas peetakse sünnipäeva; 6) oskab nimetada, kas ta elab suures või väikses majas, teab maja osi; 7) oskab nimetada ruume kodus, mööblit, asju ja	1) teab oma eesnime; 2) teab oma perekonna nime, pereliikmete nimesid, nende koduseid töid; 3) oskab rääkida oma kogemustest, kuidas peetakse sünnipäeva; 4) tunneb maja eri osi, nende otstarvet ja tähtsust; 5) teab, et igas kodus ja rühmas on omad reeglid, millest tuleb kinni pidada, et kõigil oleks hea olla; 6) oskab koristada enda järelt, hoida oma riided ja mänguasjad korras; 7) teab, miks on vaja töötada ja mis ametit ema	1) oskab nimetada oma perekonna liikmeid ja lähemaid sugulasi nimepidi (ka tädi, onu...); 2) kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja enda kohustusi kodus; 3) kirjeldab oma kodu ja selle asukohta; 4) teab lasteaia nime, oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu seal; 5) tunneb lasteaia töötajaid, oskab nimetada nende ameteid ja tegevusi; 6) teab oma vanemate ameteid, kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas, nende	1) teab oma vanust ja sünnipäeva aastaaega; 2) tunneb oma pere traditsioone, tähtpäevi, vaba aja veetmise viise; 3) tunneb kodust tööjaotust ja selle vajadust, pereliikmete tähtsust ja ülesandeid (isa – kaitseb peret, teeb raskemaid töid...); 4) oskab vahet teha meeste ja naiste töödel, tüdrukute ja poiste mängul, tunneb tööriistu ja – vahendeid; 5) tunneb erinevaid materjale (puit, kumm, metall, plastmass, riie,	1) oskab end tutvustada; 2) oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades; 3) oskab jutustada lähisugulastest, vanavanematest, peretraditsioonidest; 4) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid; 5) teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid; 6) tunneb kodumasinaid, teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte; 7) oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (kivi, puit); 8) teab nimetada kodukohale

nende kasutusviise; 8) lasteaias teab oma kappi, voodit, kohta lauas, käterätinagi, potti; 9) teab riietumise ja lahtiriietumise järjekorda; 10) tunneb rühma töötajaid ja lapsi nimepidi; 11) tunneb rühma ruume, õueala, oskab sealsete mänguasjadega mängida; 12) teab mõistete märgkuiv, pehme-kõva tähendust; 13) tunneb ja nimetab lindu, koera, kukke, kana, lammast, lehma, jänest, oravat, parti; 14) tunneb ja nimetab lehte, rohtu, puuoksa, porgandit, kapsast, kurki, õuna, kartulit, võilille;	ja isa peavad; 8) teab õpetaja abi, koristaja, koka ja arsti tööülesandeid ning töövahendeid; 9) oskab vahet teha metsloomal ja koduloomal (nimetab mõnd); 10) oskab märgata ja nimetada erinevaid loodusnähtusi ja ilma muutumist (tuul, päike, vihm, lumi, jää) ning selle tagajärgi (raagus puud, loigud, külm talv); 11) oskab kirjeldada kassi, koera, küüliku, kuldnoka, kana-kuke-tibude välimust, tegevust, toitumist ja elukohta; 12) tunneb kuuske ja kaske, jälgib nende	töövahendeid; 7) teab oma rahvust ja keelt, riigi tähtsamaid sümboleid; 8) teab tuntumaid rahvakombeid (vastlad, jõulud, mardipäev); 9) kirjeldab oma kodumaja eripära, võrdleb selle ruume lasteaia ruumidega, teab nende otstarvet; 10) tunneb erinevaid sõidukeid, nende otstarvet; 11) oskab nimetada kodukohas kasvavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju, kirjeldab neid; 12) nimetab tuntumaid seeni ja kirjeldab neid, mis kasvavad kodumetsas; 13) teab tuntumaid kodu-	klaas), pinna omadusi (sile, kare, värvitud, lakitud, kumer, nõgus); 6) oskab kirjeldada kodukohta; 7) teab lasteaia asukohta; 8) tunneb erinevaid ameteid (rühma lastevanemate ja lasteaia töötajate põhjal) ja nende vajalikkust ning töövahendeid; 9) tunneb maatöid erinevatel aastaaegadel, austab leiba; 10) oskab mõelda säästlikult, mis on vajalik ost, mis mitte; 11) tunneb aastaaegade nimetusi ja oskab nimetada aastaaegadele iseloomulikke töid	olulisi ehitisi; 9) oskab nimetada kodukoha teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, tervisekeskus, pank, söökla, autoremonditöökoda); 10) teab kodust ja lasteaia aadressi; 11) teab kooli kui õppimise kohta, oskab võrrelda lasteaiaaega; 12) oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta; 13) nimetab Eesti riiklikke sümboleid, rahvatraditsioone ja kombeid; 14) teab Eesti Vabariigi presidendi nime, tunneb pildilt; 15) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
---	---	--	--	--

15) tunneb transpordivahendeid: auto, buss, laev ja nende otstarvet.	vähimust eri aastaaegadel; 13) teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett; 14) tunneb lasteaia peenral kasvavaid lilli (aster, saialill, tulp), teab, et lilli ei tohi tallata ega peenralt noppida; 15) tunneb kevadlilli: võilill, sinilill, ülane, tulp ja oskab lilli loodusest noppida; 16) oskab nimetada tuntumaid puu- ja aedvilju; 17) tunneb liikumist hõlbustavaid vahendeid: suusad, saan, vanker 18) oskab võrrelda veo- ja sõiduauto vähimust ja otstarvet, kirjeldada	ja metsloomi, kirjeldab nende vähimust ja elukohta; 14) teab putukate elupaiku (mesilane, sipelgas); 15) eristab päeva ja ööd, seostab nende vaheldumist looduses toimuvaga; 16) tunneb aastaaegu ja iseloomustab neid; 17) nimetab ilmastikunähtusi, teab õhu vajalikkust; 18) teab, et loodusvarasid tuleb kokku hoida (vesi, puit, loodusvaradest toodetud elekter). 19) teab, et ta kodumaa on Eesti; 20) tunneb Eesti lippu ja selle värve.	(sügistööd – saagi koristamine...); 12) tunneb nädalapäevi ja päeva erinevaid osi; 13) oskab märgata muutusi taimede ja loomade elus eri aastaaegadel; 14) tunneb kodukoha puid: kuusk, kask, mänd, pihlakas, tamm, kastan, õunapuu; 15) tunneb sirelit, koduaia marjapõõsaid, aed- ja köögivilju; 16) tunneb aia- ja metsalilli, tähtsamaid ravimtaimi (tee, moosina), teravilju, niidutaimi, rukkilille, toalilli; 17) teab koduloomade poegade nimetusi;	16) teab, miks on vaja prügi sorteerida (plast, paber, patareid, biojäätmel); 17) mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust, oskab nimetada korduva kasutamise võimalusi; 18) oskab selgitada raha otstarvet; 19) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi; 20) teab loomade käitumise erinevusi eri aastaaegadel; 21) oskab kirjeldada tuttavate putukate vähimust ja nende elupaika; 22) oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks; 23) oskab nimetada ja kirjeldada aias ja metsas taimi, põõsaid, puid;
--	--	---	---	--

	autojuhi tööd; 19) teab, et ta kodumaa on Eesti.		18) tunneb oravat, jänest, rebast, hunti ja talveunes olevaid loomi (siil, rästik, karu); 19) tunneb ränd- ja paigalinde, kevadekuulutajaid, suitsupääsukest, linnulaulu; 20) tunneb kalu ja kahepaikseid; 21) tunneb liblikat, tigu, ämblikku, mesilast, sipelgat, elu maa all; 22) eab, kuidas käituda looduses; 23) tunneb erinevaid reisirajateveo võimalusi: buss, takso, marsruuttakso, saartele sõiduks praam, lennuk jne; 24) tunneb erinevaid kaubaautosid	24) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring; 25) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale.
--	--	--	--	--

			(toidukaubad, mööbel, palgid, kütus); 25) teab kooli kui õppimise kohta; 26) teab, mida tähendab „kodumaa“, et meie kodumaa on Eesti; 27) tunneb rahvuslikke sümboleid: lippu, lille, lindu ja kivimit; 28) teab oma rahvust, emakeelt, teisi Eestis elavaid rahvusi.	
--	--	--	--	--

3.1.2. Valdkond *Keel ja Kõne*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandatud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna *Keel ja Kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
1) ütleb küsimise peale oma nime; 2) väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausega; 3) kuulab huviga täiskasvanu juttu ja seletusi, saab jutu sisust aru; 4) kordab täiskasvanu abiga tuttavaid jutukesi; 5) loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust; 6) on omandanud põhilise osa keele häälikulisest ja grammatilisest struktuurist, kõneleb seostatult;	1) teab oma ees- ja perenime; 2) kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust 2-3 lausungiga (nii olevikus kui minevikus); 3) osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi; 4) mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui liiginimetusi (puud: kask, kuusk, toidunõud: tass, taldrik); 5) loeb peast või kordab 3-4-realist luuletust; 6) mõistab teksti, mis on seotud tema enda kogemusega (ka lihtsamat	1) algatab ise ja jätkab suhtlust eakaaslaste ja täiskasvanuga; 2) kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust; 3) oskab jutustada pildiseerial kujutatud sündmust; 4) oskab seletada sõnu ja olukordi ning vastata küsimustele; 5) oskab lühikesi jutte ümber jutustada; 6) oskab jutustada oma kogemuste põhjal (3-5 lausega); 7) teab peast mõnd õpitud luuletust, liisusalmi;	1) oskab juttu ja luuletust lahti mõtestada; 2) saab aru jutu väljendusrikkast keelest, eristab juttu ja luuletust; 3) teab peast 2-3 luuletust; 4) väljendab oma mõtteid tervikliku lausega, kasutab sünonüüme (jookseb-lippab); 5) jutustab pildi järgi, oma kogemuste põhjal ja antud alguse järgi; 6) lavastab tuttavaid muinasjutte (nukuteater, lauateater); 8) kasutab kõnes õigesti saav ja rajav kääned (saab lauljaks, jooksen kivini);	1) arvestab suhtlemisel kaassuhtleja, olukorra ja suhtlemise kohaga (lasteaed, tänav, kauplus), kasutab erinevaid suhtlemisstrateegiaid (veenmine, palumine...); 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida; 3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda; 4) jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid; 5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;

7) kasutab kõnes peale nimisõnade ka tegu-, ase-, omadus- ja arvsõnu, millega on kokku puutunud; 8) hääldab õigesti enamikku häälikuid; 9) vaatab koos täiskasvanuga ja üksi pildiraamatuid, osutab pildile ja kommenteerib; 8) nimetab tegevusi pildil.	muinasjuttu); 7) oskab jutustada pildi järgi oma kogemuse põhjal (pildiseeria järgi muinasjuttu); 8) tunneb huvi raamatute vastu ja oskab neid lehitseda; 9) eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (sall-pall, tass-kass); 10) hääldab emakeele häälikuid õigesti.	8) moodustab grammatiliselt õigeid lauseid, kasutab liitlauseid; 9) kasutab kõnes võrdlusastmeid: <i>ilus, ilusam, kõige ilusam</i>; 10) kasutab kõnes vastandsõnu (<i>must – puhas</i>); 11) kasutab tingivat kõneviisi (tahaksin); 12) kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme, ka mitmuses (ilusatel lilledel); 13) hääldab õigesti kõiki häälikuid; 14) kuuleb hääliku esinemist sõnas (täiskasvanu rõhutatud	9) märkab ja oskab parandada grammatikavigu kõnes (nt lugeb, lillene, sadab); 10) nimetab ühe kategooria piires vähemalt kahte sõna (lilled on tulp ja roos); 11) hääldab õigesti kasutatavaid võõrsõnu (banaan, diivan...); 12) häälib täiskasvanu abiga (järele korrates) 1-2silbilise sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu; 13) määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas; 14) oskab kirjutada oma nime trükitähtedega.	6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses(ka olev kääne: töötab arstina); 7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu tuletada (lill –lilleline) ja liitsõnu moodustada (marjakorv, supipott); 8) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjpildis ära mõned sõnad; 9) kirjutab kõiki emakeele tähti; 10) kirjutab joonistähtedega 1–2-silbilisi sõnu märkides õigesti lühikesi ja pikki häälikuid; 11) valdab korrektset pliiatsihoidu; teab peast
--	---	--	---	--

		hääldamise või häälimise järgi); 15) tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti (leiab oma nimesildi).		emakeelseid luuletusi ja laule.
--	--	---	--	---------------------------------

3.1.3. Valdkond *Eesti keel kui teine keel*

Lasteaias alustatakse laste eesti keele õpet kolmeaastaselt kas:

- 1) eraldi keeletegevuste kaudu;
- 2) keeleõpet teiste tegevustega lõimides;
- 3) osalise keelekümluse metoodikat rakendades.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eestkaastlaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljanditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljandeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) hääldamine;
- 4) Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;

5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);

6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;

7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat.

Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
1) tunneb huvi eesti keele vastu; 2) kuulab õpetaja poolt lausunud sõnu ning lihtsaid lauseid; 3) saab aru käksõnadest; 4) korrab eesti keele sõnu üksi või õpetajaga; 5) teab peast 4-realist eestikeelset luuletust, liisusalmit või laulu; 6) kasutab kõnes tuntumaid viisakussõnad („Tere“, „Aitäh“, „Palun“); 7) tajub eesti keele intonatsiooni ja poovib sõnade selget ja täpset hääldamist kasutada; 8) teab, et elab Eestis ja siin räägitakse eesti keelt.	1) tunneb huvi eesti keele vastu; 2) saab aru lihtsatest küsimustest ja püüab vastata õpetaja abil; 3) teab peast eesti keelseid lihtsaid ja lühikesi luuletusi, liisusalmit ning laulu; 4) kasutab eakaaslastega ja täiskasvanute suheldes erinevaid viisakussõnad; 5) tajub eesti keele intonatsiooni ja poovib sõnade selget ja täpset hääldamist kasutada; 6) teab oma elukohta, lähemaid kohanimesid; 7) tunneb ära Eesti lipu, nimetab riiginime, kus ta elab.	1) kuulab ja mõistab lühikest lihtsamat eestikeelset jutukest; 2) saab aru viisakussõnade kasutamise vajalikkusest ja kasutab neid; 3) teab peast eesti keelseid lihtsaid luuletusi ja laule; 4) nimetab erinevaid keha osi ja osutab nendele; 5) nimetab aastajad ja nädalapäevad, oskab nimetada, mis päev on täna; 6) tajub eesti keele intonatsiooni ja poovib sõnade selget ja täpset hääldamist kasutada; 7) hääldab etteöeldut sõnu korrates õigesti järgmised häälikud: ä, ö, ü, õ; 8) oskab nimetada Eesti	1) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavarapiires; 2) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid; 3) tutvustab ja kirjeldab iseennast; 4) teab aastaegade ilmastiku olusid; 5) oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid; 6) tajub eesti keele intonatsiooni ja poovib sõnade selget ja täpset hääldamist kasutada; 7) hääldab õigesti järgmised häälikud: ä, ö, ü, õ; 8) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi; 9) nimetab rahvuskalendri tähtpäevi; 10) nimetab eesti rahvuslinnu ja lille; 11) nimetab Eesti riiklikke sümboleid.

		kohanemesid; 9) nimetab rahvuskalendri tähtpäevi.	
--	--	---	--

3.1.4. Valdkond *Matemaatika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
1) tunneb põhivärvusi (kollane, punane, sinine) ja roheline; 2) rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus) järgi hulgaks; 3) leiab erinevate esemete hulgast „üks“ ja „palju“; 4) loendab esemeid kolme piires ning vastab küsimusele „mitu on?“; 5) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur-väike); 6) leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel; 6) kompimise – veeretamisega eristab	1) tunneb lisaks kollasele, punasele, sinisele, rohelisele veel pruuni, musta, valget värvust; 2) oskab otsustada, kas nimetatud ese kuulub moodustatud hulka; 3) oskab võrrelda hulki paaridesse seadmise teel, kas on ühepalju e võrdselt e sama palju; 4) loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni; 5) võrdlemisel oskab kasutada sõnu: <i>pikem - lühem, ühepikkused, suurem – väiksem, ühesuurused, kõrgem - madalam, ühekõrgused</i>;	1) tunneb (lisaks kollasele, punasele, sinisele, rohelisele, pruunile, mustale, valgele) roosat, halli, oranži ja lillat; 2) tunneb <i>ringi, ruutu ja kolmnurka</i>, leiab sarnaseid kujundeid ümbritsevast ning oskab neid võrrelda; 3) rühmitab esemeid ja olendeid kahe erineva tunnuse alusel; 4) võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on <i>rohkem kui, vähem kui</i>; 5) võrdleb esemeid: <i>suurem-väiksem, pikem-lühem, kõrgem-madalam</i>	1) eristab värvuste erinevaid tumedusastmeid (hele-, tumeroheline...); 2) loendab 12-ni, teab arvude rida 12ni; 3) tunneb numbrimärke ja nende vastavat hulka; 4) võrdleb hulki, lisab hulgale ja võtab ära (rohkem, vähem, ühepalju); 4) järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse, kõrguse ja paksuse järgi (5 eset); 5) oskab kirjeldada ruutu ja ristkülikut, võrrelda külgede arvu ja pikkust; 2) rühmitab geomeetrilisi	1) eristab ja nimetab värvuste erinevaid nüansse (telliskivipunane, sirelililla, sinepikollane, samblaroheline...); 2) teab arvude 1–12 järjestust (eelnev, järgnev), oskab tagasi loendada; 3) tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada; 4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, –, =; 5) koostab matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi; 6) teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte (cm, m, km), massimõõtu kg, mahumõõtu liiter, rahaühikut

ümmargusi ja kandilisi esemeid (kera, kuupi); 7) vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus; 8) tunneb mõisteid „all“ ja „peal“ ning kasutab neid ümbritsevat kirjeldades.	6) oskab eristada vorme: <i>ring, ruut</i> (leiab sarnaseid esemeid); 7) leiab aastaegade iseloomulikke tunnuseid: sügis - vihm, pori; talv – külm, lumi; kevad – lilled, rohi, päike; suvi – soe, päike(öues, pildil, vestluses); 8) eristab <i>hommikut ja õhtut</i> (kirjeldab tegevusi); 9) oskab määrata teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes (<i>ülal - all, ees – taga</i>).	(järjestab 3 eset); 6) loendab 10ni, teab arve 1 – 10; 7) teab ööpäeva osi: <i>hommik, päev, õhtu, öö</i>; 8) kirjeldab tegevusi <i>eile – täna - homme</i>; 9) määrab enda asukohta teiste laste ja esemete suhtes (<i>ees – taga</i>); 10) oskab määrata esemete asukohta (<i>ees –taga, üleval – all, kõrval</i>); 11) teab mõisteid <i>parem</i> ja <i>vasak</i>.	kujundeid suuruse, värvi, vormi järgi; 3) lõikab paberist kujundeid, koostab neid pilte ja mustreid; 8) orienteerub ruumis liikumist suunavate käskluste järgi, mõõdab kaugusi sammudega; 9) määrab eseme asukohta: <i>all –peal, keskel – äärel, kohal, paremal – vasakul</i>; 10) teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi (mis eelneb, mis järgneb); 11) tunneb ööpäeva osi, orienteerub ajas: <i>eile, täna, homme</i>; 12) oskab kasutada mõisteid <i>kiiresti, aeglaselt, kohe, hiljem</i>,	euro ja sent; teab kus ning kuidas neid ühikuid kasutatakse; 7) mõõdab pikkust (laiust, kõrgust), raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga; 8) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi; 9) järjestab esemeid raskuse ja paksuse järgi; 10) eristab ruumilisi kujundeid (<i>kuup, kera, risttahukas, püramiid</i>), tasapinnalistest kujunditest (<i>ruut, ring, kolmnurk, ristkülik</i>); 11) orienteerub ruumis, õuealal ja paberil; 12) tunneb kella täistundides;
---	---	--	--	---

			<i>varsti.</i>	13) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja -päeva; 14) kasutab kõnes õigesti sõnu <i>enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem.</i>
--	--	--	----------------	--

3.1.5. Valdkond *Kunst*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
1) leiab ümbritsevast juhendamise toel sinist, kollast, punast ja rohelist värvi esemeid; 2) teab, kuidas hoitakse käes pintsilt, pliiatsit, rasvakriiti; 3) kaunistab (täppide, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid; 4) õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale; 5) teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid; 6) tekitab iseseisvalt	1) oskab õigesti käsitleda pintslit, pliiatsit, liimipulka; 2) tunneb ja kasutab oma töödes ka valget, musta, pruuni; 3) kasutab vahelduvat värvirütmi ja säilitab väikse vahemaa kujundite vahel; 4) veeretab kera ja oskab kera lamedaks vajutada; 5) rullib piklikke kujundeid; 6) oskab keerata rõngast (pikliku kujundi otste kokkuvajutamise teel); 7) voolib 2-3st erineva kujuga tuttavast vormist	1) kujutab natuurist inspireeritud asju ja objekte isikupäraste sümbolitega; 2) tunneb ja kasutab kõiki värve (ka roosat, halli, oranži ja lillat); 3) hoiab õigesti käes pliiatsit, pintslit ja kääre; 4) oskab ise valida sobivaid värve (vahepeal pintslit loputades); 5) värvib esemeid, ületamata kontuure; 6) oskab voolimisel pöidlaga süvendit vajutada; 7) ühendab voolitud ümaraid ja piklikke detaile	1) väljendab joonistades, maalides, voolides, meisterdades meeleeolusid kasutades kujutlusvõimet; 2) oskab joonistada ja värvida värvipliiatsite, rasvakriitide ja guašiga; 3) kasutab joonistusvahendeid ja pintslit liigse surveta; 4) võrdleb värvuste erinevaid tumedusastmeid ja oskab neid ise segada; 5) kujutab natuuri järgi esemeid, andes täpsemalt edasi nende vormi ja suurusvahekordi; 6) kujutab poisi ja tüdruku iseloomulikku välimust ja	1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil; 2) kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks (nt loss...); 3) segab värve uute toonide saamiseks (sirelililla, telliskivipunane); 4) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleeolusid ja fantaasiaid; 5) kujutab inimesi

jämeda joonistusmaterjaliga (rasvakriidid, pehmed pliiatsid) erinevaid jälgi (täppe, vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid ja lainelisi jooni); 7) tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe, katab pindu püsidest paberi piires; 8) trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega; 9) vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga; 10) rebib paberist tükke; 11) vaatab pilte, näidistoid ja raamatu illustratsioone ning vastab küsimustele; 12) näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja	koosnevaid esemeid, kaunistab neid (voolimispulga, lisandite abil); 8) joonistab pliiatsi ja rasvakriidiga lühikesi kriipse ülalt alla, otse ja kaldu, sakilisi jooni; 9) tõmbab pintsliga laiu horisontaal- ja vertikaaljooni (vasakult paremale ja ülalt alla), lainelisi ja katkendlikke jooni; 10) teeb pintsliotsaga väikseid täppe ja vajutab pintslit küljega (päkapiku jäljed, lehekused); 11) joonistab kandilisi ja ümarvorme; 12) rebib paberist väikesi tükikesi, laob ja liimib	omavahel; 8) oskab lisada kujutatud esemetele iseloomulikke detaile; 9) lõikab kääridega mööda sirgjoont; 10) rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib neid; 11) voldib paberi pooleks (kaart); 12) kujundab mustririba ja kaunistab kaarte (templite, pintslivajutuste abil); 13) jutustab küsimuste toel, mida ta oma töös kujutas ja mis materjali kasutas.	riietust; 7) kujutab inimest tegevuses, linde ja loomi erinevates asendites; 8) koostab mustreid ribale, ruudule, ringile (pintsliga); 9) rebib paberist väikesi tükikesi, ribasid ja ümmargust vormi; 10) hoiab kääre õigesti käes ja lõikab mööda sirgjoont ja ümardades; 11) voldib paberist lihtsamaid asju; 12) oskab kasutada mänguasjade valmistamisel karpe ja looduslikke vahendeid; 13) vaatleb raamatu illustratsioone ja maale, oskab avaldada oma arvamust;	mitmesugustes tegevuses, asendites; 6) oskab anda edasi 3-4 eseme vahelisi proportsioone (perekond); 7) kasutab töös eri jämedusega pintsleid; 8) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest; 9) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks; 10) valmistab lihtsa mänguasja; 11) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.
---	---	---	---	---

räägib sellest.	neid vabalt, oma soovi kohaselt; 13) laob ja liimib valmiskujundeid ritta üksteise kõrvale, väikeste vahemaadega; 14) jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töodes kujutanud.		14) analüüsib oma tööd ja teiste töid, suhtub heasoovlikult kaaslaste töösse.	
-----------------	---	--	--	--

3.1.6. Valdkond *Muusika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
1) huvitub laululistest tegevustest, laulab õpetajaga kaasa; 2) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (kõnd, jook, keerutamine paarilisega jm); 3) reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule; 4) mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa kehapillil ja rütmipillidel (kõlapulgad, kuljused, väike trumm, marakas).	1) laulab lihtsamaid rahva- ja lastelaule rühmaga samas tempos; 2) väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu, tantsides kasutab eakohaseid tantsuelemente; 3) kuulab laulu ja muusikapala väljendades emotsionaalselt tajutud meeleolusid liigutuste ja liikumisega; 4) mängib rütmipille (kõlapulgad, trumm, kuljused jm) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.	1) laulab rahva- ja lastelaule loomuliku häälega rühmaga samas tempos; 2) muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal arvestades pulssi ja meetrumit; sooritab õpitud tantsuelemente (liikumine ringis nii üksi kui paarilisega, galopp jm); 3) kuulab laulu ja muusikapala huviga väljendades tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste kaudu;	1) laulab koos rühmaga ilmekalt rahva- ja lastelaule lähtudes laulu ja teksti karakterist; 2) liigub ja tantsib sünkroonis teistega reageerides tempo muutustele rütmiliselt täpselt; sooritab õpitud tantsuelemente (hüpaksamm, galopp jm); 3) tunneb lihtsamaid žanre (laul, tants, marss); väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi; 4) mängib rütmipillidel lihtsamaid ostinato kaasmänge.	1) laulab ilmekalt loomu-liku hääle ja vaba hingamisega; 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas kui ka üksi; 2) väljendab ennast loovalt liikumise kaudu sooritades tantsuliigutusi (külge- ja eesgalopp, hüpaksamm jm) sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga; 3) kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara; eristab lihtsamaid vokaal- ja instrumentaalmuusika žanre (rahvalaul, tants, marss); 4) oskab mängida eakohastel

		4) mängib rütmisaateid lasteriimidele ja – lauludele alustades ja lõpetades koos teistega ja nendega ühes tempos.		rütmipillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele.
--	--	---	--	--

3.1.7. Valdkond *Liikumine*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna Liikumine sisu:

- 1) kehalise kasvatusalaste teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
1) jookseb saali ühest äärest teise ja vabalt kasvataja järel, kuulab õpetaja märguannet; 2) kõnnib kitsal rajal, õpetaja abiga tasakaalupingil; 3) hüpleb paigal kahel jalal, hüppab üle joone (10-15cm lai); 4) roomab põrandal, lookade alt läbi; 5) ronib varbseinal 1.5m kõrgusele; 6) veeretab palli kaugusesse, paarilisele; 7) viskab palli kaugusesse; 8) püüab ja viskab õpetaja poolt visatud suurt palli.	1) oskab kõndida ja joosta vabalt, kergelt, jalgu lohistamata; 2) kõnnib ringis ja paaris käest kinni hoides; 3) hüpleb koosjalu edasi, julgeb hüpata pingilt maha; 4) viskab õpetajale palli ja püüab seda; 5) veeretab palli läbi väravate, lööb jalaga palli; 6) viskab täpsust: liivakotte (palle) kasti 1m kauguselt; 7) ronib redelil 1,5m kõrgusele; 8) kõnnib pingil kätega tasakaalu hoides,	1) oskab liikuda ja liigutusi teha vabalt, kergelt ja rütmiliselt; 2) sooritab harjutusi ühtses tempos, koordineeritult; 3) kõnnib vabalt tasakaalupingil, joonel, ringis, üle takistuste; 4) hüpleb harki-kokku, sulghüpetega edasi; 5) valdab põlvetooste- ja sääretõstejooksu, otse- ja külggaloppi ning hüpaksammu; 6) oskab ühel jalal seista ja hüppelda; 7) hüppab kaugust paigalt 30cm, kõrgust hooga 25cm ja maha 30cm	1) oskab pingevalt rütmiliselt kõndida ja joosta, hoida kolonnis võrdseid vahesid; 2) kõnnib ja jookseb vahelduvas tempos, läbisegi, püüdes ja põgenedes; 3) oskab kiiresti rivistuda kolonni, paaridesse, ringi, rühma; 4) hüpleb ühel jalal erinevates suundades, valdab käärhüplemist; 5) hüppab kaugust (hoota ja hoojooksuga) ja kõrgust; 6) põrgatab palli ja sooritab palliga	1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks; 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid; 3) sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised; 4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi; 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel; 6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;

	9) mängus oskab põgeneda püüdja eest; 10) veab kelgul kaaslast.	kõrguselt; 8) viskab ja püüab palli (paarilisega); 9) täidab juhtmängija osa; 10) oskab kasutada erinevaid spordivahendeid; 11) liigub suuskadel edasi; 12) oskab kelguga mäest alla lasta; 13) hoiab sirget rühti; 14) tegutseb koos kaaslastega.	täpsusviskeid kasti ja seinal olevasse märki 1,5m kauguselt; 7) oskab suuski alla panna ja ära võtta, liigub suuskadel vahelduva libiseva sammuga.	7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel; 8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi; 9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga; 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne); 11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne); 12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest; 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.
--	---	--	--	---

4. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖS KASUTATAVAD METOODIKAD JA LÄHENEMISED

4.1. Kiusamisest vabaks

Metoodika pärineb Taanist ja on kasutusel lisaks Taanile ja Eestile veel ka Fääri saartel, Gröönimaal ja Islandil. "Kiusamisest vabaks!" lähtub põhimõttest, et me kõik ei saa olla omavahel parimad sõbrad, kuid me kõik saame olla üksteisele headeks kaaslasteks ja seda heaks kaaslaseks olemist on võimalik õppida ja õpetada. Metoodika sümboliks on lillat värvi Sõber Karu, kelle abil õpitakse tunnustama ennast ja kaaslast, ennetama ja ka lahendama konfliktsituatsioone. Sõber Karu toetab ühtlasi laste sujuvat üleminekut lasteaiast kooli.

Programmi eesmärgid:

- laste vahel on üksteist arvestav ja kaasav kultuur;
- lasteaias loodud head suhted laste vahel kanduvad edasi koolikeskkonda;
- lasteaiast kooli minnes on lastel pagas, mille abil saada hakkama erinevate sotsiaalsete suhetega koolis.

Programm toetub neljale põhiväärtusele:

- **Sallivus** - näha ja aktsepteerida kogu lasterühmas mitmekesisust ning kohelda üksteist võrdsena, mitmekesisuse mõistmine nii üksiku lapse kui rühma tugevdajana.
- **Austus** - suhtuda jaatavalt ja hoolivalt rühma kõigisse lastesse, olla kõigi hea sõber, mitmekesisuse omaksvõtmine ning teiste erinevuste ja kommete austamine.
- **Hoolivus** - näidata üles huvi, osavõtlikkust, muret ja abivalmidust kõigi laste vastu - nii endast nooremate kui omavanuste vastu.
- **Julgus** - jääda endale kindlaks ja seada oma piirid; välja astuda, nähes lapsi teiste piire rikkumas; olla julge ja hea sõber, kes soovib ja on valmis tegutsema õigluse vastu.

Programmis "Kiusamisest vabaks!" lähtume järgmistest kiusamise tunnustest:

- **Kiusamine on rühmafenomen.** Tõrjumine võib toimuda üksikisikute vahel, kuid kiusamise puhul toimub see rühmas, kus mitmel osalisel on suuremal või vähemal määral nähtav roll.

- **Tõrjumine on süstemaatiline.** Siin on tegu terve hulga suuremate ja väiksemate käitumisviisidega, mis kõik annavad lapsele märku, et "sa ei kuulu siia".
- **Kiusamisvormid võivad olla otseselt solvavad või kaudselt tõrjuvad.**
- **Kiusamine leiab aset lastekoosluses, kust laps ei saa ära tulla.**

Kiusamise liigid:

- füüsiline (näiteks löömine, tagumine, tõukamine)
- psühholoogiline (näiteks narritamine, nõökimine, negatiivsete hüüdnimedega nimetamine)
- suhetega seotud (näiteks grupist väljaarvamine, tõrjumine)

Kiusatakse neid, kes ...

... ei löö vastu.

... on targemad kui teised.

... on lühemad / pikemad kui teised.

... on paksemad / peenemad kui teised.

... on teistest aeglasemad.

... on vaesemad / rikkamad kui teised.

... on lihtsalt teistest erinevad.

IGAÜHEL ON ÕIGUS OLLA ERINEV, KUI TA EI KAHJUSTA TEISI !!

Miks kiusaja kiusab?

- Tahab tähelepanu saada.
- Arvamus enesest on liiga hea või liiga halb.
- Ei oska sõpru leida ega ise sõber olla.
- Puudub süütunne ja võime mõista teiste tundeid.
- Tal on lihtsalt igav.

Rollid kiusamismudelil:

1. **Ohver** - Laps, keda kiusatakse
2. **Kiusajad** - Lapsed, kes algatavad kiusamist ning kiusavad selleks välja valitud lapsi

3. **Kaasajooksikud ehk kiusamise assistendid** - Lapsed, kes lähevad kiusajatega kaasa ning assisteerivad neid erinevates tegevustes.
4. **Kiusaja poolehoidjad** - Lapsed, kes toetavad kiusajaid ja kaasajooksikuid, näiteks naeruga või kiusajale ja kaasajooksikutele õlale patsutamisega.
5. **Passiivsed pealtvaatajad** - Lapsed, kes on kiusamise tunnistajad, kuid kes jäävad passiivseks.
6. **Kaitsjad** - Lapsed, kes suudavad oma hirmust võitu saada ning sekkuvad kiusamise peatamiseks aktiivselt.

Kes on vaikiv enamus ehk kõrvalseisjad?

Need on lapsed, keda ei kiusata ja kes ise ei kiusa, kuid nad kardavad kiusamise ohvriks langeda. Et hirmust üle saada, tuleb rääkida sõpradega ja usaldatava täiskasvanuga ning koos tegutseda. Just vaikiv enamus saab kiusamist lõpetada! Nende abi ja toetus annab ohvrile tunde - ma ei ole üks!
Fakt: 85% juhtudest näevad lapsed pealt, kuidas üks laps teist kiusab.

KIUSAMISEST RÄÄKIMINE EI OLE KAEBAMINE – SEE ON ENESE JA TEISTE KAITSMINE

6 olulist nõuannet lapsevanematele:

1. Julgusta oma last mängima ja suhtlema erinevate kaaslastega lasteaia- või koolipäeval ja vabal ajal.
2. Ole laste, nende vanemate, õpetajate ja kõigi last ümbritsevate inimestega suheldes viisakas. Välti teistest inimestest halvasti rääkimist nii laste kui täiskasvanute kuulates.
3. Julgusta last enda eest seisma ning toetama ja kaitsma ka kaaslasi.
4. Ole avatud ja toetav kuulaja, kui teised vanemad räägivad oma lastega seotud teemadest.
5. Püüa luua koos laste ja nende vanematega ühine hea tava teile oluliste sündmuste tähistamiseks.
6. Ole osaline lapse digitaalses elus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

3-4 a	4-5 a	5-7 a
--------------	--------------	--------------

1) Oskab mängida koos teiste lastega, saab aru, et ei tohi segada teisi, jagab mänguasju teistega; 2) on elementaarsed ettekujutused lahkusest, kaastundlikkusest, vastastikusest abist, sõbralikkusest ja tähelepanust täiskasvanutelt ja ea-kaaslastelt; 3) suhtub eitavalt jõhkruks ja kadeduse avaldamisse; 4) väljendab tähelepanu ja kaastunnet, avaldab soovi anda järele teistele lastele, soovi jagada teiste lastega ja aidata teisi; 5) pöördub eakaaslase poole, kutsub teda nime järgi.	1) Viisakalt pöördub täiskasvanute ja laste poole; 2) suhtub ümbrusse vastuvõtlikult. Käitub vaoshoitult; 3) on ettekujutused headusest, õiglusest, tõest ja julgusest; 4) on ettekujutused käitumisnormidest ümbruskonnas: headusest, hoolivusest, aususest, südamlikkusest, kaastundlikkusest; 5) adekvaatselt hindab oma ja eakaaslaste käitumist.	1) Oskab tundeid vaos hoida ja kasutada nende väljendamisel üldiseid vastuvõetud vorme (käe-liigutusi, poose, liigutusi, pilke, miimikat, hääle intonatsioone); 2) on eetilised ettekujutused headusest, õiglusest, vaprust; 3) õigesti hindab oma käitumise tagajärgi.
---	--	--

4.2. Terviseedendus (TEL)

Üldeesmärk: **Laps on terve, loov ja koolivalmis.**

EESMÄRGID:

- turvalise keskkonna loomine;
- võimaluste tagamine laste loomunguliseks õppetöök;
- laste õpetamine vastavalt õppekavale.

Valdkonna korraldus

- 1) Valdkonnas tutvustatakse tervislikku ja ohutut käitumist mitmesuguste ürituste, igapäevaste tegevuste, õppekäikude ja isikliku eeskuju kaudu.
- 2) Õhutatakse last väärtustama oma tervist, käitudes tervislikult ja ohutult.

3) Oluline on täiskasvanute eeskuju - sotsiaalselt kompetentne, tervislik ja keskkonnasäästlik käitumismudel.

Tervise arengule suunatud tegevused lastele:

- toimiv tervisliku toitumise süsteem (iga päev salatid ja puuviljad);
- süstemaatiline laste karastamine arvestades iga lapse individuaalset eripära;
- tervishoiutöötaja jälgib iga päev laste tervist;
- hommikuti korraldatakse võimlemist;
- liikumistegevused toimuvad saalis ja õues;
- head võimalused liikumistegevusteks;
- on olemas kaasaegsed õppe- ja mänguvahendid ;
- on olemas džuudosaal;
- tervisenädal septembris, läbiviija on liikumisõpetaja
- jõululõbud, läbiviija on liikumisõpetaja;
- spordiüritus "Lõbusad stardid" jaanuaris, läbiviija on liikumisõpetaja;
- spordiüritus "Ebatavaline jalutuskäik" märtsis, läbiviija on liikumisõpetaja;
- südamekuu aprillis, läbiviija tervishoiutöötaja, õppealajuhataja, liikumisõpetaja;
- olümpiamängud koos Kohtla- Järve Slaavi Põhikooliga;
- spordiüritused koos Kohtla- Järve Kesklinna Põhikooliga;
- spordiüritused koos Kohtla- Järve Lasteaia Aljonuškaga;
- ratsutamine vastlapäeval;
- metsa lähedus, mis võimaldab matkata;
- jalutuskäigud Kohtla- Järve parki, Toila parki;
- suvised väljasõidud Soome lahe äärde;
- lapsed mängivad jalgpalli ja jäähokit;
- lasteaias töötavad male- ja džuudoringid: tegevused toimuvad 2 korda nädalas.

Tervise arengule suunatud tulemuslikud tegevused lastevanematele:

- igal aastal laste seas viiakse läbi rahulolu-uuringud nende kohta, toonitades tähelepanu järgmistele valdkondadele: toitlustus, viibimine lasteaias, režiim, hinnang õpetajatele;

- isadepäeva tähistamine, läbiviija on liikumisõpetaja;
- tervishoiutöötaja viib pidevalt läbi loenguid.

Tervise arengule suunatud tulemuslikud tegevused personalile:

- on koostatud ja töötab 5-liikmeline töökeskkonnakomisjon, mille eesmärgiks on töökeskkonna seisundi jälgimine;
- südamekuu aprillis, läbiviijad tervishoiutöötaja, õppealajuhataja, liikumisõpetaja;
- personal osaleb koolitusel “Esmaabi”;
- seminarid, läbiviija on tervishoiutöötaja;
- jalutuskäigud Kohtla- Järve metsa;
- jalgrattaga sõitmine mere äärde;
- keppidega käimine terviseteel;
- aroomateraapia läbiviimine.

4.3. Liikluskasvatus

Liikluskasvatus on lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse kohustuslik osa, mille käigus lapsed omandavad üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks.

Liikluskasvatus on eesmärgistatud, süsteemne protsess, mis toimub kogu õppeaasta jooksul erinevates õppe- ja kasvatustegevustes.

Liikluskasvatus on lõimitud kõikide õppe- ja kasvatustegevustega nii, et laps omandab ohutuks liiklemiseks vajalikud teadmised, oskused ja harjumused.

Valdkonna Liikluskasvatuse eesmärgid on, et laps:

- liikleb lasteaia siseruumides, lasteaia õuealal ja väljaspool lasteaeda ohutusnõudeid täites;
- arvestab teda ümbritsevate inimestega;
- märkab ohte, samal ajal õpib vältima hirmu tänaval liiklemise ees;
- jälgib ja hindab teda ümbritsevat liiklusolukorda;
- teab liiklusõnnetusi põhjustavaid tüüpilisi olukordi ning oskab neid vältida.

Valdkonna *Liikluskasvatus* sisu:

- jalakäija, tõukeratturi ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse ja lasteaia liikluskeskkonnast.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- liikluskasvatus on lõimitud kõikide tegevustega;
- õpetades minnakse kergemalt raskemale, tuntult tundmatule, lihtsamalt keerulisemale, lähedalt kaugemale;
- õpitakse tundma liiklusmärke (jalakäijatele, tõukeratastele, jalgratastele, autodele);
- antakse teadmised kaitsevahendite kasutamise vajalikkusest (helkur, kiiver, turvavöö);
- õpetust teostamine liiklusõppeväljakul koos liiklusmärkidega ja reaalses liikluskeskkonnas (õppekäigud lasteaiast välja).

Valdkonna *Liikluskasvatus* õpetamine toimub lõimituna

Mina ja keskkond

1,5 – 3 a	3-5 a	6-7 a
1. Rühmaruumis esemete, objektide vaatlemine, ohtlike kohtade määratlemine (kapinurgad, lauakõrgused, liumäed, kiiged, kuidas avanevad uksed jne); 2. lasterühmaga liikumine lasteaia territooriumil, territooriumi vaatlus, vanema rühma laste tegevuste ja liikumiste, jalgrattaga sõitmise vaatlemine; 3. liikumine hämaras, helkurit tutvustava katse läbiviimine; 4. liiklusvahendite vaatlus raamatutest, piltidelt, liikudes lasteaia territooriumil; 5. värvide punane, kollane, roheline vaatlus; 6. kujundiõpetus – ümmargune (valgusfoori värvides); 7. kõnnitee, sõidutee vaatlus väljaspool lasteaia territooriumit.	1. Eesmärgistatud õppekäik lasteaia territooriumil (ohtlike situatsioonide vältimise õpetamine, näiteks majanurga tagant ootamatu väljatormamine võib põhjustada kokkupõrke teise lapsega, jalgratturiga jne); 2. õppekäik väljaspool lasteaia territooriumit selgitamiseks kõnnitee, sõidutee ja liiklejate olemust; 4. helkuri kasutamise õpetamine üleriietel; 5. lähtuvalt aastaegadest õppekäik väljaspool lasteaia territooriumit (teel liikumise võimaluste hindamine – kõnnitee on kuiv, märg, libe, konarlik jne).	1. Lasteaia asukoha leidmine kaardil; 2. lasteaia territooriumi kaardistamine – kõnnitee, mänguväljakud, puud, põõsad jne.; 3. lasteaeda ümbritseva liikluskeskonna kaardistamine – kõnnitee, sõidutee, ülekäigu-kohad; 4. õppekäik väljaspool lasteaia territooriumit, tee ületamise tingimuste vaatlemine; 5. lasterühmaga liikluses – nähtavuse suurendamine (turvavestide kasutamise vajalikkuse põhjendamine); 6. autos turvavöö kasutamise vajalikkuse selgitamine; 7. alarmsõidukite tutvustamine, alarmsõidukitel töötavate ametnike töö tutvustamine.

Keel ja kõne

1,5 – 3 a	3-5 a	6-7 a
1. Erinevate helide (tänavamüra, auto, rongi, trammi, rongi jne) kuulamine; 2. ettelugemine liiklusest kõige noorematele; 3. liiklusteemaliste lastelaulude kuulamine; 4. temaatiliste luuletuste kuulamine; 5. pildimängud, kus lapsed nimetavad liikluspildil kujutatud tegevusi; 6. liiklemisega seotud sõna-mängud, hüpitamismängud, kus laulu tekst lavastatakse liigutuste abil.	1. Liiklusteemaliste juttude ettelugemine; 2. temaatiliste luuletuste lugemine; 3. liikluskalendrist kuude nimetuste õppimine, piltide järgi jutustamine; 4. tegevuste nimetamine liikluses; 5. vastandsõnade (sõidab/sei-sab, suur/väike jne kasutamine); 6. liiklusega seonduvad lavastusmängud käpiknukku-dega, mudelautodega jne.	1. Liiklusteemaliste juttude ettelugemine, ümberjutustamine; 2. liiklusseaduse tutvustamine, seaduskuulekus liikluses raamatust "Turvaliselt tänaval"; 3. politsei, kui liikluse järelevalve teostaja (politseiametniku külaskäik); 4. liiklusteemaliste lugude ümberjutustamine; 6. lavastusmängud, lauamängud käpiknukkudega ja mudelautodega.

Eesti keel kui teine keel

3-5 a	6-7 a
1. Liiklusteemaliste lihtsamate küsimustele vastamine; 2. eesti keeles antud korraldustele reageerimine nii ruumis kui ka õuealal; 3. õpitud sõnade ja väljendite äratundmine ja mõistmine.	1. Reageerimine eesti keeles antud korraldustele reageerimine nii ruumis kui ka õuealal; 2. viisakusväljendite kasutamine erinevates situatsioonides, mis on seotud liiklusega; 3. temaatiliste luuletuste lugemine.

Matemaatika

1,5 – 3 a	3-5 a	6-7 a
1. Rühmaruumis esemete võrdlemine kuju ja suuruse järgi; 2. mõiste “üks” ja “palju” autode, jalakäijate, helkurite, tõukeratturite, jalgratturite, kiivrite sorteerimine; 3. peegli vahendusel lapse ja täiskasvanu võrdlemine; (pikem/lühem; suurem/väiksem) 4. lasteaia territooriumil esemete ja objektide suuruste võrdlemine; 5. erinevate sõidukite võrdlemine (sõiduauto-veoauto, tõukeratas- jalgratas); 6. üks sõiduk, palju sõidukeid; üks jalakäija, palju jalakäijaid, jne; 7. värvide punane, kollane, roheline vaatlus; 8. teel töötavate masinate suuruste võrdlemine.	1. Mõistete: suurem, väiksem, kiiremini, aeglasemalt, kaugemal, lähedamal seostamine liiklusega; 2. liiklusvahendite ja jalakäijate loendamine; 3. seoste leidmine suur tee – väike tee; 4. kiiruste võrdlemine- aeglane/kiire; 5. teel töötavate masinate suuruste ja kiiruste võrdlemine.	1. Mõistete: suurem, väiksem, kiiremini, aeglasemalt, kaugemal, lähedamal seostamine liiklusega; 2. liiklusteemaliste arvutusjutukeste koostamine; 3. kiiruste võrdlemine: aeglane, kiirem, kõige kiirem/aeglasem; 4. kiirus ja kiiruse piirang, piirangutel kasutatavad liiklusmärgid; 5. teetööd – kiiruste võrdlemine, teel töötavate masinate suuruste ja kiiruste võrdlemine.

Kunst

1,5 – 3 a	3-5 a	6-7 a
1. Õppevahendi “Näe ja ole nähtav” kasutamine vastavalt juhendile; 2. valgusfoori värvides ümarate kujundite kleepimine; 3. paberist/ kartongist väljalõigatud sõidukite värvimine; 4. värviõpetus – punane, kollane, roheline.	1. Õppevahendi “Näe ja ole nähtav” kasutamine vastavalt juhendile; 2. kleepetöö “sõidukid”, “valgusfoor”; 3. voolimine auto ja jalakäija; 4. liikluspildist puzzle meisterdamine; 5. voolimine - sõidukid reastada suuruse järjekorras.	1. Õppevahendi “Näe ja ole nähtav” kasutamine vastavalt juhendile; 2. õpetaja juhendamisel liikluspuzzle “Fredri ja Sebra” kokkupanek; 3. värvimiseraamatu “Fredri ja Sebra” temaatiliste piltide värvimine; 4. liiklusmärkide õpetus – doomino; 5. kleepetöö “ristmik”, “sõidutee/kõnnitee”; 6. voolimine – rühmatöö sõidukid, jalakäijad paigutatakse liiklusteemalisele alusele; 7. liiklusteemalised värvimis-lehed.

Muusika

1,5 – 3 a	3-5 a	6-7 a
1. Erinevate helide suuna määramine; 2. helitugevuse määramine; 3. liiklusteemaliste laulude kuulamine; 4. lavastusmängud ja laulumängud, kus laulu saadab imiteeriv liikumine või muu	1. Helitugevuse määratlemine – väga vali – nõrk heli. Mis on müra, mis tekitab müra; 2. laulumängud koos liikumistegevustega.	1. Liiklusteemaliste laulude õppimine, nende sisu lahtimõtestamine; 2. laulumängud koos liikumis-tegevustega.

tegevus.		
----------	--	--

Liikumine

1,5 – 3 a	3-5 a	6-7 a
1. Tähelepanu suunavad liikumismängud – Stopp, peatun! 2. taksituste vahel kõndi-mine, ümberpõiked. Oskused ja vilumused saavutatakse mitmekordse kordamise tulemusena; 3. matkimisele ülesehitatud liikumismängud – jalakäija käib, autojuht juhib jne.	1. Tähelepanu suunavad liikumismängud– Stopp, peatun! takistuste vahel liikumine, parem, vasak pool; 2. kõnd, jook otsesuunas, üleminek jooksult kõnnile – tähelepanu suunatud otse; 3. jalgrattaga sõitmine vigursõidurajal täpsuse peale; 4. tõukerattaga sõitmine liiklusväljakul.	1. Liikumisharjutused taksituste vahel. 2. Stopp, peatun, kuulan, vaatan! 3. liikumine paremal pool, vasakul pool, keskel; 4. tõukeratta ja jalgrattaga sõitmine liiklusväljakul.

Mäng

1,5 – 3 a	3-5 a	6-7 a
1. Mängud liiklusvaibal, liiklusmärkide tutvustamine	1. Liiklusdoomino; 2. liiklusmärkide tutvustamine, mäng liiklusvaibal; 3. mängud liiklus- ja mänguväljakutel.	1. Legoklotsidest sõidukite meisterdamine ja mäng liiklusvaibal; 2. liikluspuzle kokkupanek; 3. mängud liiklus- ja mänguväljakutel.

Valdkonna *Liikluskasvatus* tulemused

1,5 – 3 a	3-5 a	6-7 a
1) oskab ohutult liikuda rühma-ruumis; 2) oskab liikuda lasteaia välis-territooriumil; 3) oskab liiklusteemalise pildi järgi jutustada ja nimetada tegevusi pildil (autoga sõitma, jalgsi käima, jalgrattaga sõitma, kiivrit kandma, helkur jne); 4) oskab liiklusteemalisi sõnu täiskasvanu järgi korrates õigesti hääldada; 5) oskab kuulata ja määrata heli suunda; 6) oskab lasterühmas liikudes teistega arvestada; 7) on võimeline jooksu pealt peatuma.	1) oskab ohutult liikuda rühma-ruumis, lasteaia siseruumides ja välisterritooriumil; 2) oskab määratleda liiklejaid – jalakäija, juht, jalgrattur, tõukerattur; 3) oskab selgitada miks helkur, turvavöö, kiiver on vajalik; 4) oskab nimetada liikle-jate tegevusi – jalakäija käib, juht juhib; 5) oskab selgitada liiklemise erinevusi valgus, pimedas, lähtuvalt aastaegadest.	1) oskab leida lasteaia asukoha kaardil; 2) oskab nimetada ohtusid lasteaia ümbritsevas liikluskeskkonnas; 3) oskab selgitada erinevusi reguleeritud ja reguleerimata ülekäikudel; 4) oskab selgitada ja nimetada erinevusi maa- ja linnaliikluse keskkonnas; 5) oskab selgitada helkuri vajalikkust; 6) oskab kasutada jalgrattakiivrit ja teab selle vajalikkust; 7) oskab jalakäijatele, tõuke- ja jalgratturitele suunatud liiklusmärke lugeda; 8) oskab selgitada, miks võivad liiklusõnnetused juhtuda.

Liiklus- ja mänguväljakute kasutamine

1,5 – 3 a	3-5 a	6-7 a
Laps:	Laps:	Laps:

1. koos õpetajaga liigub paarides markeeritud noolte järgi; 2. liikumise ajal jälgib valgusfoori; 3. ületab sõiduteed ainult ülekäigurajal; 4. tunneb liikluses reguleerivaid liiklusmärke: STOPP ÜLEKÄIGURADA SISSESÕIDU KEELD 5. mängib liiklummänge: • ÜKS, KAKS, KOLM- LIIKLUSMÄRGU JUURDE MINE! • JALAKÄIJA- AUTOJUHT • SÕBRALE KÜLLA • NUKU JUURDE MAJAKESSE	1. liigub paarides ja ravis markeeritud noolte järgi; 2. liikumise ajal jälgib valgusfoori; 3. ületab sõiduteed ainult ülekäigurajal; 4. tunneb liikluses reguleerivaid liiklusmärke: STOPP RINGLIKLUS ANNA TEED ÜHESUUNALINE TEE JALGRATTATEE SISSESÕIDU KEELD 5. sõidab tõukerattaga täites õpetaja korraldusi ja helisignaale; 6. sõidab tõukerattaga liikluskoonuste vahel ussi teed; 7. sõidu ajal jälgib markeeringut ja liiklusmärke; 8. liikudes tõukerattaga, arvestab kõndivaid jalakäijaid; 9. mängib liiklummänge: • BUSS • RONG • VALGUSFOORI HELID	1. liigub paarides ja ravis markeeritud noolte järgi; 2. liikumise ajal jälgib valgusfoori; 3. ületab sõiduteed ainult ülekäigurajal; 4. tunneb liikluses reguleerivaid liiklusmärke: STOPP RINGLIKLUS ANNA TEED ÜHESUUNALINE TEE SAMALIIGILISTE TEEDE RISTMIK TEEKITSEND ÜMBERPÕIGE VASAKULT ÜMBERPÕIGE PAREMALT JALGRATTATEE SISSESÕIDU KEELD 5. sõidab tõuke- ja jalgrattaga täites õpetaja korraldusi ja helisignaale; 6. sõidab jalg- ja tõukerattaga liikluskoonuste vahel ussi teed; 7. sõidab tõukerattaga paarides ja ravis; 8. sõidab jalgrattaga ravis; 9. iseseisvalt täidab liiklusteemalisi ülesandeid;
--	---	--

	• ANNA LIIKLUSPO-LITSEINIKU SAU EDASI! • PUNANE, KOLLANE, ROHELINE • VÄRVILISED AUTOD • PÖÖRANGUD • OLE TÄHELEPANELIK • LEIA PAARID • VEOAUTOD • LIIKLUS • POLITSEINIK	10. sõidab tõuke- ja jalgrattaga jälgides markeeringut ning liiklusmärke; 11. liikudes tõuke- ja jalgrattaga, arvestab kõndivaid jalakäijaid; 12. mängib liiklusemänge: • RONG, • VALGUSFOORI HELID, • ANNA LIIKLUSPOLITSEINIKU SAU EDASI! • PUNANE, KOLLANE, ROHELINE • VÄRVILISED AUTOD • PÖÖRANGUD • OLE TÄHELEPANELIK • LEIA PAARID • VEOAUTOD • TAKSO • SILMAMÕÕT • POLITSEINIK • SAMMULOENDUR
--	--	--

Tõuke- ja jalgrattaga sõitmise kord

Laps sõidab:

- ainult kiivriga tõukerattaga;
- ainult turvavahenditega sõites jalgrattaga;
- ainult oma tõukeratta ja jalgrattaga;
- tehniliselt korras tõukeratta ja jalgrattaga;
- aeglaselt tähistatud liiklus- ja mänguväljakute piires;
- kokkulepitud suunas;
- peatudes ülekäiguraja ees;
- pargib teatud kohal.

Tõukeratta ja jalgratta võib lasteaeda tuua ainult kokkulepitud ajaks (liikumistegevuste ja ürituste raames).

4.4. Keskkonnakasvatus

Keskkonnakasvatus koosneb kahest sõnast: keskkond ja kasvatus. Keskkond on Tuovi Kurttio järgi meid ümbritsev füüsiline ja bioloogiline maailm- maa, vesi ja õhk koos elusorganismidega, samuti inimese loodud keskkond- teed, majad ja tehased. Laiemalt võetuna kuulub keskkonna hulka ka sotsiaalne keskkond- teised inimesed.

Sellise määratluse kohaselt on keskkond laiaulatuslik, kuhu kuulub:

- looduslik keskkond;
- inimese ehitatud keskkond;
- sotsiaalne keskkond.

Neid võib pidada keskkonnakasvatuse tervikosadeks.

Keskkonnakasvatuse põhiliseks suunaks on õppimine kogemusliku ja elamusliku kaudu. See tähendab seda, et kasvatus- ja õpetustegevus on suunatud peamiselt lasteaia ja selle lähiümbruse uurimisele.

Valdkonna *Keskkonnakasvatus* eesmärgid on, et laps:

- õpib tundma looduse seaduspärasusi, nende omavahelisi seoseid ja ümbritseva keskkonna terviklikkust;
- näeb ümbritsevat loodust ja keskkonda läbi vaatluste, uurimist, katsetamiste ja töötegevuse;
- tutvub rahvakalendriga läbi mängu, looduse- ja keskkonnakasvatuse;
- tutvub looduskaitse valdkonnaga, suhtudes säästlikult loodusesse;
- tutvub taaskasutuse ja jäätmekäitluse valdkonnaga.

Valdkonna *Keskkonnakasvatus* põhimõtted:

- keskkonnakasvatus on eluviisiõpetus;
- õppetegevused on mängulised;
- keskkonnakasvatus toimub lõimumise teel kõigi õppeainetega;
- rakendame üldõpetuslikku tööviisi;
- järgime õpetamise põhimõtteid — lähemalt kaugemale, lihtsamalt keerulisemale;
- tegevuste planeerimisel jälgime aasta-aegade vaheldumist ja rahvakalendri tähtpäevi;
- toetame lapse omaalgatust, huvi, individuaalsust ja tegutsemistahet;
- keskkonnakasvatuse abil õpetame väljendama oma tundeid vanemate, kodu, kodumaa ja tema looduse vastu;
- õpetame märkama ja aru saama ümbritsevast elust ning endi kohast selle elu keskel;
- tutvume objektidega, millega on lapsel vahetu kontakt;
- suuname last märkama loodust enda ümber ning suhtuma ümbritsevasse austavalt;
- võimaldame ümbritsevat tajuda erinevate meeltega (kuulmine, nägemine, kompimine, haistmine ja maitsmine);
- innustame last uurima, vaatlama, tegutsema, kogema erinevaid objekte;
- kasutame väljaspool rühmaruumi;
- toimub koostöö lastevanematega.

Valdkonna *Keskkonnakasvatuse* eesmärkide saavutamisele kaasame erinevatest valdkondadest huvegrupe:

- sotsiaalne valdkond: Kohtla- Järve Linnavalitsus, Kohtla-Järve linna polikliinik, Ida-Virumaa Rajaleidja keskus, Ida Päästkeskus, Ida politseiprefektuur;
- hariduslik valdkond: Kohtla- Järve koolid, Kohtla- Järve lasteaiad, Tartu Ülikooli Narva Kolledž, OÜ Kersti Võlu Koolituskeskus, Eterna Koolituskeskus OÜ, OÜ Õppekeskus Intellekt, Kohtla-Järve Kunstide Kool, Kohtla- Järve Spordikeskus Wiru;
- kultuuriline valdkond: Kohtla-Järve Kultuurikeskus, Kohtla- Järve Koolinoorte Loomemaja, Jõhvi Nukuteater Lepatriinu, Jõhvi Teater Tuuleveski, Narva Teater Ilmarine, Moskva nukuteater, Kohtla- Järve lasteraamatukogu, Kohtla- Järve Põlevkivimuuseumi Valge saal;
- looduslik valdkond: linnapark, mets, allee, rahvuspargid, RMK looduskeskused.

Keskkonnakasvatuse valdkonna temaatika kattub suures ulatuses valdkonnaga Mina ja Keskkond. Need kaks käsitletavat valdkonda täiendavad teineteist ja on kogu õppekasvatuseprotsessi alustaladeks.

Eeldatavad tulemused vanuseti on välja toodud valdkonna „Mina ja Keskkond“ all.

4.5. Robootika

Bee-Bot ja Blue-Bot on väikestele lastele mõeldud robotid, mis aitavad lahendada ülesandeid ja leida õigeid vastuseid, kasutades õpimatte. Robotid liiguvad mööda ruute edasi-tagasi ja saavad pöörata vasakule ning paremale. Sisestada saab kuni 40 käsku, mida robot täitma asub. Kergesti kasutatavad ja sõbralikud väikesed robotid on täiuslikud vahendid tähtede, kujundite, uute sõnade, lugude jutustamise ja lõbustuste õpetamiseks.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tutvub lihtsalt ja lapsesõbralikult läbi mängu programmeerimisvõtetega;
- tunneb rõõmu robotiga tegutsemisest;

- äratab huvi programmeerimise vastu;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljanditest robotite abil;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljandeid robotitega mängimises;
- avaldab oma loomevõimet;
- arendab oma individuaalsust;
- teeb koostööd paarides ja rühmades;
- saab aru lihtsatest robotika põhimõtetest;
- areneb oma loogilist mõtlemist, tähelepanelikkust, täpsust, püsivust.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- õppetegevused toimuvad eesti keeles;
- lähtutakse lapse vanusest ja võimekusest;
- lapsed tutvuvad lihtsate programmeerimisvõimaluste ja –keskkonna mänguliste vahendite digivahendite abil;
- digivahendite kasutamise kaudu mitmekesistatakse laste õppetegevusi;
- julgustatakse last uurida ja üles näidata oma algatusvõimet ülesannete lahendamisel;
- digivahendite kasutamise abil õpetatakse eestikeelseid mõisteid ja luuletusi;
- robotika toimib integreerituna, lõimituna õppekava valdkondade ja -tegevustega;
- roboteid kasutatakse individuaalse töö läbiviimiseks;
- digivahendite kasutamine on õpetajate poolt eesmärgistatud ja juhendatud;
- õppetegevuse läbiviimisel on võimalus kasutada sülearvuteid, interaktiivseid tahvleid jms.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

- oskab algtasemel programmeerida;
- suudab punktist A punkti B liikumisel näha erinevaid võimalusi ning need Bee-Boti, Blue-Boti programmeerida;
- suudab luua lihtsamaid liikumisradu ja ennustada roboti käitumist;
- loob ise mängukeskkonna ja programmeerib teekonda;
- on võimeline etteantud vahendite abil rääkima erinevaid lugusid, jagama oma kogemusi ja avastusi teistega;
- tunneb rõõmu digivahendite tegutsemisest;

- oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid eesti keeles;
- saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele eesti keeles õpitud sõnavarapiires;
- kasutab loogilist ja loovat mõtlemist, probleemi lahendamisoskusi;
- oskab arvestada kaaslastega ja tegutseda meeskonnas;
- lahendades ülesandeid, oskab avaldada loomevõimet.

Tegevused robotika läbiviimisel:

- robotite tööpõhimõtete õppimine;
- robotite seadistamine;
- programmeerimise tarkvara eakohane kasutamine;
- robotite liikumisradade kasutamine, täiendamine, loomine;
- robotika tegevused viiakse läbi individuaalselt, paarides ja rühmides;
- robotika võimaldab läbi viia individuaalset tööd erivajadustega lastega või andekate lastega lisaõppetegevuses;
- roboteid võib kasutada lasteaia üritustel ja pidudel.

Robootiliste seadmete lõimimine teiste õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadega:

Mina ja keskkond

- Ümbritseva elukeskkonnaga tutvumine-sotsiaalne keskkond, loodus- ja tehiskeskkond;
- erinevate mõistete õppimine (loodusnähtused, loomad, linnud, taimed jm).

Keel ja kõne

- Laps väljendab ennast selgelt;
- esitleb oma mõtteid ja kavatsusi teistele arusaadavalt;
- areneb lugemis- ja kirjutamisoskust, jutustamise- ja kirjeldusoskust;
- laps laiendab sõnavara.

Matemaatika

- Areneb loogiliste seoste leidmise, analüüsimise ja seletamise oskus, robotika valdkond tagab matemaatiliste pädevuste praktilise rakendamise ja igapäevaeluga seostamise võimalust;

- robotikaga tegelemine toetab mõistete: hulga, loendamise ja arvude, arvutamine, suurused ja mõõtmine, sorteerimine, kujundid õppimist;
- areneb orienteerumise oskust ruumis, määratletud alal.

Kunst

- Robotikavahendite esteetilisest välimust kujundades areneb ilumeel, kujuneb funktsionaalne ja esteetiline tasakaal;
- robotika toetab loovust.

Muusika

- Erinevate rütmide ja nende vaheldumise tajumise roboti liikumise ning liikumiskiiruse kavandamisel loovad seose muusikaõpetusega.

Liikumine

- Robotikaga tegutsedes areneb tähelepanu ja täpsus, tasakaal, tugevnevad peenmotoorika oskused.

4.6. Väärtuskasvatus

Väärtused on Paul Begley järgi üksikisikule või tervele grupile omased välised või sisemised kujutused soovist, mis mõjutavad võimalikke tegevusviise, vahendite ja tegevuste valikut.

Väärtuskasvatus on osa lasteaia igapäevategevusest. Lapse väärtushinnangud kujunevad eeskätt kodus, perekonnas. On väga tähtis, et poleks suuri erinevusi väärtushinnangutes, mida edastavad lapsevanemad kodus ning õpetajad ja kõik teised töötajad lasteaias. Väärtuskasvatust on oluline kogu lasteasutuse personali eeskujul, kuna lapsed õpivad täiskasvanuid jälgendades ning võtavad omaks täiskasvanute käitumismallid, hoiakud ja suhtumised. Lasteaia sõnastatud põhiväärtused on osa organisatsioonikultuurist ning neid väärtusi kannavad endas nii lasteaia missioon, visioon kui ka lasteaia arengu- ja õppekava. Lasteaia õpikeskkonna loomisel arvestame, et see võimaldaks lastel kujuneda loovateks, aktiivseteks ning analüüsivõimelisteks.

Väärtuskasvatus toimub lasteaias:

- igapäevase tegevuse kaudu;
- õppetegevuste kaudu;
- mängudes;
- ühisüritustes.

Väärtuskasvatus väljendab:

- läbi täiskasvanute isiksuse, tema eeskuju ja isikliku väärtussüsteemi;
- läbi kõigi huvigruppide omavahelise suhtluse ja interaktsiooni;
- läbi lasteaia ja kodu koostöös, läbi ühiste väärtuste kinnitamise;
- läbi lasteaia traditsioonide;
- läbi üldise lasteaia õhkkonna.

Lasteaia on loodud arengukeskkond, mis kannab endas kokkulepitud väärtusi ja toetab laste isiksuste terviklikku arengut.

Eesmärgid tulenevad lasteaed välja töötatud põhiväärtustest.

Valdkonna *Väärtuskasvatus* eesmärgid on, et laps:

- õpib väärtustama ja hindama ennast ja teisi;
- õpib olema salliv eakaaslaste suhtes;
- käitub üldtunnustatud normide kohaselt;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda ohutult;
- väärtustab nii oma kui ka eesti ja teiste rahvaste kultuuritraditsioone;
- suhtub sallivalt erinevustesse ja teiste rahvaste tavadesse ja kommetesse;
- suhtub tolerantselt erisustesse (erivajadusega inimesed, vanurid jt);
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

Valdkonna *Väärtuskasvatus* õpetamine toimub lõimituna.

MINA JA KESKKOND

Väärtuskasvatus valdkonnas „Mina ja keskkond” hõlmab kogu last ümbritsevat keskkonda. Kasvukeskkonnast sõltub, milliseks kujunevad tema väärtushinnangud, suhtumine loodusesse ja suhted teiste inimestega.

Laps:

- õpib väärtustama ja hindama ennast ja teisi;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda ohutult;
- väärtustab nii oma kui ka teiste rahvuste kultuuritraditsioone;
- suhtub sallivalt erinevustesse ja teiste rahvaste tavadesse ja kommetesse;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

Valdkonna “Mina ja keskkond” väärtuste areng kujuneb läbi:

- igapäevaste eluliste tegevuste;
- suhtlemise eakaaslaste ja täiskasvanutega;
- vaatlemise, uurimise;
- proovimise, katsetamise;
- aktiivse tegutsemise.

KEEL JA KÕNE

Keele ja kõne põhieesmärgiks on luua suhtlemist toetav õpikeskkond, kus laps:

- tunneb ennast turvaliselt;
- õpib oma ümbrust ja inimesi tähelepanelikult jälgima;
- väljendab oma soove, tundeid ja kogemusi;
- arvestab suhtlemisel kaassuhtleja ja tema seisukohaga.

Väärtuste arengut keeles ja kõnes toetavad:

- vanasõnad ja lühitekstid;
- rahvajutud;
- erinevate tüüpide mängud;
- lasteraamatud.

EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

Laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega.

Väärtuste arengut eesti keeles toetavad:

- lasteraamatud;
- luuletused;
- laulud ja tantsud;
- rollimängud.

MATEMAATIKA

Põhilised väärtused, mida matemaatika endas kannab on:

- ratsionaalsus:
 - lapsel areneb loogilise põhjendamise ja tõendamise oskus;
 - laps julgeb ja oskab tõestada;
 - julgus osaleda aruteludes;
 - laps otsib eksperimentitulemustele selgitusi;
- empiirilisisus:
 - lapsel arenevad praktilised oskused;
 - laps rakendab oma ideid;
 - laps oskab kasutada mudeleid ja sümboleid;
 - laps teeb katseid ja kogub katseandmeid;
 - laps kõrvutab ja võrdleb andmeid;
- kontroll:
 - lapses areneb matemaatiline korrektsus;
 - laps mõistab rutiini ja harjutamise tähtsust;

- laps kasutab praktilisi oskusi;
- edasiliikumine ehk progress:
 - laps julgeb loovalt olukordi ette kujutada;
 - laps julgeb leida alternatiivseid seletusi;
 - laps tutvub matemaatika ja teaduse arenguga;
- avatus:
 - laps oskab ideid vormistada ja sõnastada;
 - laps julgeb osaleda aruteludes;
 - laps julgeb ennast vabalt väljendada;

Matemaatiliste väärtuste arengut toetavad:

- praktilised eksperimendid ja katsed erinevate materjalidega;
- mudelid ja sümbolid;
- matemaatilised mõistatused;
- arutelud.

KUNST

Väärtuskasvatus kunstikasvatuses algab lapse oma kunsti väärtustamisega. Iga laps on sündinud kunstnik, kellele tuleks võimaldada eneseväljendust ilma allasuruva juhtimiseta.

Laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid.

Kunstilisi väärtusi arendavad ja toetavad:

- lapse vaba looming paberi ja pliiatsitega;
- vaba voolimine savi või plastiliiniga;

- vaba maalimine ja värvide segamine.

MUUSIKA

- Muusikaga tegelemine stimuleerib lapse tundeelu, sh emotsioone, andes lapsele võimaluse tunda rõõmu olemisest. Tänu oma emotsionaalsusele ja kommunikatiivsusele loob muusika tingimused kujutluste ja elamuste tekkeks, võimendades tundmuste kaudu ka teisi kasvatustegureid. Muusika, mis on pühendatud mineviku või oleviku oluliste sündmuste kajastamisele, sisaldab rahva sotsiaalset kogemust ning ettekujutust vaimsetest, esteetilisest, eetilistest ja kultuurilistest väärtustest.

Väärtusi kujundatakse muusikakasvatuses mitmesuguste muusikaliste tegevuste kaudu:

- muusika kuulamine;
- laulmine;
- omalooming;
- mäng lastepillidel;
- rütmiline liikumine.

Üheskoos teenivad need tegevused samu kasvatuseesmärke, moodustades ühtse terviku.

Läbi muusika arenevad lapsel järgmised väärtused:

- oskus märgata ja hinnata ilu;
- oskus eneseväljendusest rõõmu tunda;
- areneb suhtlemisoskus ja koostöövalmidus;
- väärtustab ja austab teiste tundeid ja arvamusi;
- hindab teiste tööd;
- oskus kuulata kaaslast;
- koostööoskus, mis areneb, kui laps esitab rühmas erinevaid rolle ja tunnistab teisi väärtusi;
- oskus järgida koostegemise reegleid.

LIIKUMINE

Laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.

Väärtuskasvatuse läbiviimist toetab lasteaia osalemine programmis "Kiusamisest vaba lasteaed", mille põhimõttest lähtub, et me kõik ei saa olla omavahel parimad sõbrad, kuid me kõik saame olla üksteisele headeks kaaslasteks ja seda heaks kaaslaseks olemist on võimalik õppida ja õpetada.

RÜHMADE PÕHIVÄÄRTUSED

Rühmas hinnatakse ja kujundatakse järgmisi väärtusi:

I rühm

- **Üldinimlikud hinnangud ja viisakusnõuded** — viisakad sõnad ja väljendid; abivalmidus, armastus, turvalisus, tähelepanelikus, sõprus.
- **Tolerantsus** – laps said teada, et on vaja suhelda teistele lastele heatahtlikult vaatamata nende rahvuslikku ja erivajadust läbi erinevaid õppe- ja kasvatustegevusi.
- **Turvalisus** – väärtustades tervislikke eluviise, tagame lastele vaimselt ja füüsiliselt turvalise, lapsesõbraliku keskkonna.
- **Hoolivus ja usaldusväärsus** – tahame olla lastehoius ning õppe-ja kasvatustundkonnas parimad asjatundjad tehes oma tööd pühendumise ja vastutustundega. Meie tähelepanu jõuab iga lapseni, laps tunneb end rühmas vajaliku ja olulisena.

II rühm

- **Ausus** – püüdlus oma lubadusi täita ja vältida tahtlikku kahju teistele.
- **Tõelevastavus** – objektiivne ja erapooletu suhtumine ükskõik kellesse;
- **Viisakus**- oskus suhelda viisakalt inimestega, leida kompromiss kaaslastega ja ära kuulata teist poolt.

III rühm

- **Väärtuste äratundmine** -väärtuskasvatuse abil me õpetame enda ja teiste väärtusi hindama.
- **Väärtuste analüüs** - suuname lapsi oma isiklike väärtusi analüüsima ja mõtlema, kas need on head väärtused ning kas nad võivad olla nende väärtuste järgi tegutsemise tagajärjed.

IV rühm

- **Empaatia** - laps õpib nimetama ja mõistma enda ja teiste emotsioone. Laps õpib, kuidas väljendada hoolivust teiste suhtes.
- **Sõprussuhete loomine** - laps õpib, kuidas leida ja hoida sõpru ning oskab lahendada probleeme positiivsel moel.

VI rühm

- **Heasüdamlikkus** – laps on teiste laste suhtes leebe, sõbralik ja kannatlik.

VII rühm

- **Sallivus** - näha ja aktsepteerida kogu lasterühmas mitmekesisust ning kohelda üksteist võrdsena, mitmekesisuse mõistmine nii üksiku lapse kui rühma tugevdajana.
- **Austus** - suhtuda jaatavalt ja hoolivalt rühma kõigisse lastesse, olla kõigi hea sõber, mitmekesisuse omaksvõtmine ning teiste erinevuste ja kommete austamine.
- **Hoolivus** - näidata üles huvi, osavõtlikkust, muret ja abivalmidust kõigi laste vastu - nii endast nooremate kui omavanuste vastu.
- **Julgus** - jääda endale kindlaks ja seada oma piirid; välja astuda, nähes lapsi teiste piire rikkumas; olla julge ja hea sõber, kes soovib ja on valmis tegutsema õigluse vastu.

VIII rühm

- **Koostöö** - lapsed tunnetavad inimeste vastastikust vajadust üksteises, suudavad planeerida ühistegevusi.
- **Vastutustunne**- lapsed suudavad alustatud töö lõpule viia.
- **Tolerantsus**- lapsed kohtlevad heatahtlikult teisi inimesi (sõltumata nende sotsiaalsest päritolust, rassist ja rahvuslikusest kuuluvusest, kõnekeelest, usutunnistusest, soost ja vanusest). Lugupidavalt arvestavad teiste inimeste tunnetega, arvamustega ja soovidega.
- **Enesehinnang**- lapsed hindavad nii enda, kui ka teiste inimeste saavutusi.
- **Seltsivus**- lapsed oskavad luua suhteid eakaaslastega vastavalt üldtunnustatud käitumisreeglitele ja normidele.
- **Kaastunne**- lapsed näevad eakaaslaste ja lähedaste täiskasvanute muresid ja toetavad inimesi vastavalt oma võimetele.
- **Teiste inimeste lugupidamine**- lapsed oskavad kuulata kaaslast, mitte sekkuda täiskasvanute vestlusesse ning mitte segada.
- **Meelekindlus**- lapsed piiravad oma soove, järgivad täiskasvanute nõudeid ja täidavad kehtestatud käitumisnorme.

IX rühm

- **Kannatlikkus** – laps rahulikult kanatab solvangut.

X rühm

- **Sõbralikkus** - kokkuleppimise oskus mängu käigus, abivalmidus, kaastunne üksteise vastu, hoolitsemine nooremate laste eest, laste kaasamine ühte mängu.
- **Täiskasvanutest lugupidamine** - viisakus: tänamine, hüvastijätmine, teretamine, abivalmidus, ärakuulamise oskus täiskasvanu kõne katkestamata, täiskasvanu palvete täitmine, täiskasvanu ja lapse töötamisest lugupidamine.

4.7. Lastejooga

Jooga on lastele võti loovmaailma ning enese ja teiste tunnetamine läbi mängu.

Lastejooga tegevuses saab laps inspiratsiooni ja teadmisi enda ja teiste inspireerivast tuumolemusest.

Lastejooga on väga toetav lapse füüsilisele ja vaimsele arengule, iseenda teadlikus tundmaõppimises. Jooga on keha, meelt ja hinge tasakaalustav, loomingulist potentsiaali arendav ning keskendumisvõimet suurendav.

Õppetegevuse moto: alustada tegevust hea tuju ja usuga edusse, kus kõik sõltub ainult soovist, visadusest ja headest kavatsustest.

Lastejooga eesmärk on tegevuses luua keskkond, kus laps tunneb end hoitud ja turvaliselt, kus ta on vastuvõetud täpselt sellisena, nagu ta on.

Valdkonna *Lastejooga* eesmärgid on, et laps:

- loob ja säilitab eheda kontakti iseendaga ning suhtes ümbritsevaga;
- kasvab õnnelik ja endaga rahulolev, enesekindel isiksus;
- saab paremini hakkama nii iseenda kui teiste emotsioonidega;
- õpib olema vähem vastuvõtlikud väljastpoolt tulenevale survele;
- leiab tasakaal ja tugevus iseenda seest;
- õpib usaldama iseennast ja universumit;
- õpib soosima kaastunnet ja austust kõigi ja kõige ümbritseva vastu;
- tegevuses saab olla tema ise;
- muutub julgemaks ja avatumaks;
- väljendab julgemini oma arvamust ja mõtteid;
- oskab teistega arvestada ja mõista;
- õpib ennast paremini tundma;
- saab rõõmsa meele, positiivset energiat, meeleteravust, mõtte- ja tundeselguse;
- õpib olema väarikas ja ennast väärtustav, seesmiselt rahulik ja enesekindel;
- arendab loovust, fantaasiat, koostööd ja osavust;
- õpib õigesti hingama;
- õpib peale füüsilist pingutust lõdvestuma;

- saab paraneda tasakaal ja koordinatsioon;
- võimaldab arendada lihaste ja liigeste tugevust, närvi- ja immuunsüsteemi.

Valdkonna *Lastejooga* sisu:

- lastejooga tegevuse sisu on seikluslik, mänguline ja lõbus;
- iga tegevus on erinev;
- lastejooga avardab laste kujutlusvõimet ja avab ukse “võlumaailma”;
- tegevuse jooksul seiklevad osalejad läbi muinasjuttude, lugude, joonistuste, luuletuste, seltskonnamängude või laulude.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- sihtgrupiks on 5-7 aastased lapsed;
- tegevus kestab 20 minutit üks kord nädalas pärast puhkeaega;
- tegevused toimuvad pehmes saalis;
- enne tegevust ventileeritakse hästi ruumi;
- kasutatakse erinevaid abivahendeid: spordiinventar, loomakesed, nööbid, nupud, pillid jms);
- tegevuse algab soojendusharjutustega;
- tegevuse põhiosa võib toimuda läbi muinasjutu vestmise, millega paralleelselt kehatatakse erinevateks tegelasteks ja mis on üldjuhul klassikalised jooga asendid. Muinasjutt sisendab lapsesse lootust, julgust, annab uusi ideid. Kuulates lugu, elab laps sisimas läbi juttudes aset leidvaid sündmusi ning kujutab neid visuaalselt ette, ta samastub tegelastega, kogeb elu duaalsust jne.
- Tegevuse lõpuosas tehakse meditatsiooni, mis on lastele sobivalt lühike ja mänguline. Meditatsioon aitab lapsesse luua meelerahu ja tasakaalu. Lõõgastus toimub muusika saatel mugavas asendis.
- Erilist tähelepanu pööratakse hingamise ja liikumise kombinatsioonile, järgides reeglit: sissehingamine - liikumine üles ja tagasi, väljahingamine - liikumine edasi ja alla;
- tegevuse ajal kontrollitakse laste õiget hingamist;
- poosi võetakse sujuvalt ja rahulikult, ilma liigsete pingutuste ja äkiliste liigutusteta. Poosi fikseerimine ei kesta kauem kui 5 sekundit, maksimaalne viibimine poosis on sekundid. Pärast poosist sekundiks välja tulemist on puhkus võrdne kahe rahuliku sissehingamise ja väljahingamisega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5-7aastane laps:

- stabiliseerib emotsionaalne taust;
- saab aru oma ja teiste emotsioonidest;
- usaldab iseennast ja universumit;
- muutub vaimne, st tema harmooniline areng;
- harib moraalseid ja tahtelisi omadusi, vastupidavust, visadust;
- kiiresti rahuneb ja omastab haridusalast teavet paremini;
- suurendab tähelepanu ja keskendumist;
- on julge ja avatud;
- ei karda oma arvamust ja mõtteid avaldada;
- arvestab ja mõistab teistega;
- tunneb ennast paremini;
- muutub lõdvestunumaks, mängudes näib ta kujutlusvõimet, mõtleb välja oma poose;
- areneb füüsiline vorm ja kehalised omadused;
- lihtsate füüsiliste harjutuste käigus püüab õigesti hingata.

4.8. Keelekümblusprogramm lasteaias

Lasteaed kasutab osalist keelekümblusprogrammi.

Eesmärgid:

- 1) äratada huvi eesti keele vastu;
- 2) õpetada kuulama ja tajuma eesti keele kõla;
- 3) kujundada eesti keelele omast hääldust;
- 4) õpetada eesti keele sõnu ja väljendeid;
- 5) julgustada õpitud sõnu ja fraase kasutama, kujundada valmidust eesti keeles suhtlemiseks;
- 6) kaasata lapsevanemaid, süvendades arusaamist vajadusest toetada lapse keeleõpinguid.

Põhimõtted:

- 1) üks inimene – üks keel, rääkida tuleb järjekindlalt ühes keeles;

- 2) õpetaja emakeel on sihtkeel või sama pädevus, selge artikulatsioon (õpetaja saab aru laste emakeelest);
- 3) keelt õpitakse loomulikes olukordades;
- 4) keeleõpe viiakse läbi mängulises vormis;
- 5) kordamine on väga vajalik;
- 6) keelekümbel on tulemuslikum, kui seda korraldatakse erinevaid meeli haarates ja näitlikke vahendeid kasutades;
- 7) teemakohane sõnavara koos piltidega on lastele seinal näha;
- 8) sõnavara omandamiseks kasutatakse nõ rutiintegevusi – hommikuring;
- 9) tagatakse lastele eduelamuse, tunnustame lapsi;
- 10) lapsi ei sunnita, vaid innustatakse ja julgustatakse kõnelema.

Keelekümbluse metoodika eesmärgid:

- 1) keelekümbelusemetoodikas on oluline, et õpe vastaks laste ealisele arengule ja kultuuritraditsioonidele;
- 2) keelekümbeluse eesmärgiks on toimiv mitmekeelsus, mis on oluline mitmekultuurilises ühiskonnas;
- 3) tagada emakeele valdamine eakohasel tasemel;
- 4) anda vajalikud teadmised ja oskused nii emakeeles kui ka kümbelusekeeles.

Lasteaia õppe-kasvatuse põhimõtted keelekümbelusrühmas:

- 1) lapsele luuakse arengut soodustav ja motiveeriv keskkond;
- 2) õppe-ja kasvatustegevuses juhendatakse kuu- ja päeva teemadest;
- 3) õppe-ja kasvatustegevuse valdkonnad on omavahel temaatiliselt integreeritud;
- 4) last toetatakse ümbritseva maailma mõistmisel, väärtustades nii eesti keelt ja kultuuri kui ka lapse emakeelt ja kultuuri;
- 5) õpetaja usub oma laste võimetesse ja kavandab õppe-ja kasvatustegevusi nii, et laste võimed tulevad kõige paremini esile;
- 6) lapsi ei sunnita eesti keelt kasutama, vaid üksnes julgustatakse;
- 7) õpetaja kasutab lastega suheldes ainult eesti keelt, aga saab laste emakeelsest kõnest aru;
- 8) lapsed võivad oma mõtteid väljendada emakeeles;
- 9) lapse keelelist, kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut soodustab kodu ja lasteasutuse koostöö;

10) planeeritud õppe-ja kasvatustegevuste jagunemisel kuus on rõhuasetus keelearenduslikel tegevustel;

11) õppe- ja kasvatustegevus toimub rühma päevakava alusel.

4.9. Pilootprojekt „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelela rühmas”

Lasteaed liitus alates 01.09.2020. aastast eesti keele õpe pilootprojektiga „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelela rühmas“ Haridus- ja Teadusministeeriumi konkursi alusel.

Peamine eesmärk:

- äratada lapses huvi eesti keele ja kultuuri vastu, motiveerida eesti keele õppimist ning tagada mitte-eesti kodukeelela lapsele eesti keele omandamist kooliminekuks.

Peamised põhimõtted:

- lapse arengu toetamine läbi keeleõppe;
- lapsest lähtuv õppe- ja kasvatustegevus;
- suhtlemine on ainult eesti keeles;
- mänguviisiline õppetegevus;
- süsteemsus;
- järjepidevus;
- lõimitud tegevus;
- meeskonnatöö venekeelsete õpetajatega;
- kvaliteetne õppe- ja kasvukeskkond;
- partnerlus lapsevanematega.

Õppe -ja kasvatustegevuse kavandamine ning korraldamine

Kavandamine

Pilootprojekti „Professionaalne eestikeelne rühmaõpetaja vene õppekeelela rühmas“ eestikeelsed rühmaõpetajad kavandavad õppe- ja kasvatustegevused koostöös venekeelsete rühmaõpetajatega. Õppeaasta alguseks koostatakse eestikeelsete tegevuste õppeaasta tegevuskava lähtudes rühma ühisest temaatilisest tegevuskavast. Tegevuskavas on püstitatud õppeaasta eesmärgid ja eeldatavad tulemused eesti keele omandamises. Kavandamise perioodiks on üks kuu.

Eestikeelseid tegevusi kavandatakse lihtsamal vormis vastavalt laste potentsiaalile.

Korraldamine

Pilootprojekti „Professionaalne eestikeelne rühmaõpetaja vene õppekeele rühmas“ mudelit rakendatavas rühmas esimeses vahetuses töötavad üheaegselt kaks õpetajat: üks õpetaja suhtleb ja viib läbi õppe- ja kasvatustegevuse vene keeles ja teine eesti keeles. Hommikuvõimlemine võib toimuda nii eesti kui ka vene keeles. Eestikeelne rühma õpetaja juhendab ja viib läbi rutiinseid tegevusi ja õppetööd eesti keeles paralleelselt venekeelse õpetajaga.

Õpetajad lepivad omavahel kokku, kuidas toimub õppimine:

- terve rühmaga;
- väikeste rühmade kaupa.

Jalutuskäigu ajal eestikeelne õpetaja viib läbi õueõpet, õpetab ümbritseva looduse ja inimtegevusega seonduvat sõnavara. Eestikeelse õpetaja poolt korraldatavad vaatlused, mängud ning suhtlemine käib ainult eesti keeles, kasutades lapsele arusaadavaid võtteid (miimika, žestid, kehakeel, joonistamine, liikumine jne).

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused 6-7aastane laps:

1. hindab ja austab eesti kultuuri ja eesti keelt kui oma kodumaa keelt;
2. meeldib rääkida eesti keeles ja tahab rohkem õppida;
3. mõistab eesti keeles lihtsamaid vestlusteemasid;
4. mõistab antud juhendeid ja täidab neid;
5. reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldusele;
6. mõistab ettelõetud ja jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu;
7. tunneb ära õpitud/ omandatud sõnad ja väljendid ning mõistab neid, kasutab oma kõnes;
8. kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates situatsioonides;
9. oskab alustada ja lõpetada tavalist vestlust; vastab küsimustele, esitab küsimusi;
10. teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
11. tunneb eesti keele tähti; oskab kirjutada tähti ja lühikesi sõnu;
12. oskab kirjutada oma nime trükitähtedega; loeb lühikesi sõnu;
13. tunneb ja nimetab Eesti rahvussümboleid;
14. nimetab eesti rahvustoite;
15. selgelt tunneb riigi nimetust ja pealinna; tunneb ja oskab nimetada Eesti linnasid, näitab kaardilt;
16. oskab nimetada mõnda Eesti kohanimetust; oskab nimetada Eesti tuntumaid inimesi;

17. meelsasti osaleb traditsioonilistes mängudes ja pidudel.

5. LAPSE ARENGU EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetus- ja õpioskused;
- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

5.1. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
1) toob täiskasvanu ergutusel mängudes järk- järgult uusi kogetud tegevusi; 2) matkib mitmesuguseid igapäevaolukordi; 3) mängib nii realistlike lelude kui ka asendusmänguasjadega; 4) kooskõlastab erinevaid liigutusi muusikaga; 5) matkimismängude kaudu on omandanud erinevaid liigutus- ja kõnemudeleid; 6) tegevused on sihikindlamad ja käeliigutused alluvad silmade kontrollile	1) kombineerib eri allikatest saadud teadmisi ja muljeid, muudab mängu sisukamaks; 2) võtab endale teatud rolle, annab sellega mängule suuna, roll saab mängu lähtealuseks; 3) õpib mängima kõrvuti, jagama rolle, ühendama koosmängus oma mänguhuve teiste omadega; 4) meisterdab mitmesuguseid esemeid, kasutades selleks erinevaid ehitusmaterjale ning – detaile; 5) on järjekindlam ja	1) oskab lahendada konflikte, kasutades selleks kõnet; 2) leiab mänguteema, loob süžee ja jagab kaaslastega mängurollid; 3) järgib keerulisemaid mängureegleid.	1) on nõudlik rolli täitmise suhtes, ühendab eri allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid; 2) mängudes ilmub rollisuhtlus, ideed on mitmekesisemad; 3) oskab mängida üksi, loob keerulisemaid ja mitmekesisemaid mängusituatsioone, kus rolle täidavad mänguasjad; 4) jälgendab täpsemalt täiskasvanute tegevust; 5) oskab ise mängu organiseerida, ühineda rühmadesse ning seada eesmärgid;	1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskendumiseks; 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast; 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu; 4) täidab mängudes erinevaid rolle; 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada; 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele; 7) tunneb rõõmu võidust ja

(klotside ladumine, lükkimine), tegutseb ühe mänguasjaga pikemalt; 7) tajub esemeid mitme meelega (vaatlemine, kuulamine, kompimine).	püsivam, tähelepanu ning taju jaotub mitme tegevuse vahel.		6) hindab mängu täpsust ja mängureeglite ausat täitmist; 7) mõtleb ise mängu välja.	suudab taluda kaotust võistlusmängus; 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
--	--	--	--	---

5.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel:

2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
1) leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga, saab aru täiskasvanu suunamisest kõne kaudu; 2) plaanib osaliselt oma	1) oskab osaliselt oma tegevusi planeerida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseta, kuid autoriteetide toel; 2) plaanib minakeskse	1) tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi; 2) reguleerib oma käitumist ja emotsioone	1) plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärged ning üritab alustatud tegevused lõpetada; 2) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-25	1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna; 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka

käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel; 3) keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tähelepanu ei ole veel püsiv; 4) tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega; 5) kordab ja jälgendab varasemaid kogemusi ning mälupilte; 6) mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid; 7) on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada; 8) osaleb dialoogis; 9) individuaalsel	kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme; 3) hangib tänu keeleoskusele teavet, kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta on; 4) saab aru lihtsamatest piltlikest võrdlustest; 5) jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest; 6) mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta; 7) järgib lihtsaid reegleid; 8) huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas; 9) osaleb ühistegevustes	täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet; 3) tegutseb koos teistega, teda motiveerivad tegevused eakaaslastega; 4) keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid; 5) konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte; 6) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes; 7) räägib esemetest, mida	minutiks; 3) kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet; 4) kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks; 5) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada; 6) kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale; 7) osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes; 8) saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest; 9) kasutab teadmisi igapäevastes	verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi; 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi; 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni; 5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi; 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada; 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel; 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.
---	--	---	--	--

juhendamisel rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi; 10) tal on ettekujutus arvumõistest ja värvuste nimetusest; 12) omandab uusi seoseid, mõisteid, teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu.	ning teeb koostööd teiste lastega, konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes ning loovtegevustes; 10) liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi, keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu; 11) saab aru arvumõistest, huvitub tähtedest; 12) saab aru arvumõistest, huvitub tähtedest; 13) omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.	pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus ning fantaseerib; 8) keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit; 9) oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisid tunnuseid ja seoseid; 10) eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest üldistusastmest; 11) tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest; 12) omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning	situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras; 10) kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajalikkust.	
--	--	---	--	--

		lahendab probleeme; 13) leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid, kasutab info saamiseks keelt; 14) kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuitsivselt lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegia); 15) saab aru mõistatustest.		
--	--	---	--	--

5.3. Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

1) väljendab lihtsaid emotsioone; 2) kasutab osaliselt mina – vormi; 3) tunneb huvi teiste laste vastu, mängib nendega kõrvuti; 4) sööb, joob, riietub valdavalt iseseisvalt.	1) väljendab tugevaid emotsioone, oma mina; 2) võib karta uusi ja tundmatuid asju; 3) mõnikord jagab teistega oma mänguasju.	1) laps tahab olla iseseisev; 2) saab hakkama enese teenindamisega; 3) teab oma nime, vanust, sugu; 4) saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest; 5) püüab järgida rühmareegleid.	1) hakkab mõistma teiste inimeste tundeid; 2) fantaseerib; 3) teeb koostööd eesmärgi Saavutamiseks; 4) oskab avalikus kohas sobilikult käituda; 5) väljendab oma emotsioone ja räägib nendest.	1) tajub teiste inimeste emotsioone; 2) seab eesmäärke ja üritab neid ellu viia; 3) eelistab omasoolisi mängukaaslasi; 4) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel; 5) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad; 6) on olemas esmased tööharjumused.
--	--	---	--	---

6. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Lasteaed korraldab õppe-ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31. augustini. Aktiivne õppeperiood toimub 1. septembrist - 31. maini. 1. juunist – 31. augustini töötavad suverühmad, mis komplekteeritakse vastavalt laste arvule. Suverühmades toimub omandatud teadmiste ning oskuste kinnistamine. Suveperioodil ei toimu lasteaias muusikalist tegevust. Liikumistegevust juhivad õpetajad, kes töötavad rühmas, korraldades mitmesuguseid liikumismänge ja spordivõistlusi. Võimaluse korral toimub kogu õppetegevus õues.

6.1. Päevakava

Õppe-ja kasvatustegevus lasteaias toimub rühma päevakava alusel. Päevakava määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

Päevakava koostamise põhimõtted

- 1) Päevakava koostatakse lähtuvalt riiklikust õppekavast ning sõltuvalt lasteasutuse lahtioleku ajast ja laste vanuserühmast.
- 2) Õppe- ja kasvatustegevust kavandades peab pedagoog arvestama, et päevakava oleks tasakaalustatud. Lapse jaoks peavad vahelduma aktiivsemad ja rahulikumad tegevused ning pedagoogi poolt kavandatud ja suunatud tegevused ja mäng.
- 3) Päevakava koostamisel tuleb võimaluse korral arvestada laste individuaalsete vajadustega.
- 4) Päevakavas võimaldatakse lastele päevas kaks tundi puhkeaega valikuvõimalusega une või muu vaikse tegevuse vahel.
- 5) Lapsed viibivad iga päev 1-2 x õues, sõltuvalt ilmastikust.
- 6) Rühma õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi esteetilis, turvalises keskkonnas. Õpitavaga tutvutakse loomulikus keskkonnas.
- 7) Lõimitakse nii õppetegevusi kui õppekasvatustegevuse valdkondi. Lõimimise aluseks on üldõpetuslik tegevus, tuginetakse valdkonna Mina ja keskkond üldteemadele.
- 8) Päevakavas võib pedagoog teha mõistlikke muudatusi, kui see tuleb kasuks õppe- ja kasvatustööle.
- 9) Päevakava peab olema lasteasutuse rühmas nähtaval kohal.
- 10) Päevakava kinnitab lasteaija direktor käskkirjaga õppeaasta algul.

TEGEVUSTE JAOTUS SÕIME- JA AJARÜHMADE PÄEVAKAVAS

Tegevuste jaotus sõimerühmade päevakavas

1.6 — 3 a	Tegevuste jaotus
7.00 -8.00	Laste saabumine/ suhtlemine ja infovahetus lapsevanematega/ individuaalne töö lastega/ vabategevus
8.00 -8.10	Hommikuvõimlemine
8.10 -8.45	Eneseteenindusoskuste praktiseerimine/ hommikusöök
8.45 - 9.00	Ettevalmistus organiseeritud õppetegevusteks
9.00 — 10.00	Organiseeritud õppetegevused
10.00 -11.30	Õues viibimise aeg: õuesõpe/ uurimine/ liikumismängud/ vaba mäng
11.30 -11.45	Igapäevatoimingud/ ettevalmistus lõunasöögiks
11.45 — 12.20	Lõunasöök
12.20 — 15.00	Ettevalmistus uneajaks, uneaeg
15.00 — 15.15	Igapäevatoimingud
15.15 — 15.40	Vabad tegevused ja mängud õpetaja juhendamisel/ ettevalmistus õhtuooteks
15.40 — 16.10	Õhtuode
16.10 — 17.00	Õhtused tegevused: individuaalne töö lastega/ mängimine
17.00 — 18.00	Mängud/ valiktegevused ruumis või õues/ tagasisidestamise võimalusi lapsevanematele/ laste kojusaatmine

Tegevuste jaotus aiarühmade päevakavas

3 – 7 a	Tegevuste jaotus
7.00 - 8.05	Laste saabumine/ suhtlemine ja infovahetus lapsevanematega/ individuaalne töö lastega/ hommikuring/ vabategevused laste valikul

8.05 -8.20	Hommikuvõimlemine
8.20 - 8.50	Eneseteenindusoskuste praktiseerimine/ hommikusöök
8.50-9.00	Ettevalmistus organiseeritud õppetegevusteks
9.00-10.25	Organiseeritud ja lõimitud õppetegevused: keel ja kõne, mina ja keskkond, matemaatika, eesti keel teise keelena, muusika, kunst, liikumine
10.25-12.00	Õues viibimise aeg: õuesõpe/ uurimine/ vaatlused/ liikumistegevused/ õppekäigud/ vabategevus
12.00-12.15	Igapäevatoimingud/ ettevalmistus lõunasöögiks
12.15-12.50	Lõunasöök
12.50-15.00	Ettevalmistus puhkeajaks (unejutu ja uinutava unemuusika kuulamine)/ puhkeaeg (uni, vaikne tegevus)
15.00-15.25	Huviringid/ individuaalsed tegevused/ valiktegevused
15.25-15.50	Huviringid/ planeeritud tegevused/ vabad tegevused ja mängud õpetaja juhendamisel ja laste valikul/ ettevalmistus õhtuooteks
15.50-16.20	Õhtuode
16.20-17.00	Õhtused tegevused: individuaalne töö HEV lastega/ vaba- ja huvitegevused
17.00-18.00	Mängud/ valiktegevused ruumis või õues/ tagasisidestamise võimalusi lapsevanematele/ laste kojusaatmine

6.2. Õppe-ja kasvatustegevuse kavandamine

Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine asutuse ja rühma tasandil. Õppe-ja kasvatuse läbiviimiseks koostatakse:

- 1) lasteaia õppekava
- 2) rühma aasta tegevuskava
- 3) rühma kuukava.

Muusika- ja liikumisõpetaja tööplaanid on kooskõlastatud rühmaõpetajatega. Arvesse on võetud laste vanus, kultuuriline omapära ja teemade valik, lähtuvalt aastaegadest, traditsioonilistest üritustest ja tähtpäevadest.

Rühmaõpetajatel on tööplaanid kuu lõikes.

Planeerides oma tööd arvestab rühmaõpetaja samuti eelpool nimetatud asjaoludega.

Kõik planeeritavad ja läbiviidud õppe- ja kasvatustegevused on kajastatud rühma õppe- ja kasvatustegevuse päevikutes.

6.2.1. Rühma aasta tegevuskava

Lähtuvalt lasteaia õppekavast ja tegevuskavast koostatakse rühma aasta tegevuskava. Õppekasvatustsükli läbib antud konkreetne teema kõiki planeeritud tegevusi.

Rühma aasta tegevuskavas on alljärgnevad osad:

- 1) rühma meeskond ja eripära;
- 2) õppe-ja kasvatustegevuse põhieesmärgid;
- 3) rühma õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid;
- 4) rühma õppe-ja kasvatuskorralduse põhimõtted;
- 5) valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu ja eeldatavad tulemused;
- 6) teemade jaotus kuude lõikes;
- 7) lapse arengu hindamine;
- 8) rühma päevakava;
- 9) planeeritud õppe- ja kasvatustegevused kuus;
- 10) ürituste plaan õppeaastaks;
- 11) erivajadustega laps lasteaias;
- 12) koostöö lastevanematega;
- 13) rühma õppeaasta õppe- ja kasvatustöö analüüs.

Rühma tegevuskava kooskõlastab õppealajuhataja ja kinnitab õppeaasta algul lasteaia direktor käskkirjaga.

Rühma tegevuskava tutvustatakse ja kooskõlastatakse lastevanematega sügisesel lastevanemate koosolekul.

6.2.2. Rühma kuuplaan

Igaks kuuks koostatakse kuuplaan.

Kuu perioodi õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel:

- 1) määratletakse laste vanus;
- 2) sõnastatakse kuu teema;
- 3) esitatakse kavandatava perioodi;
- 4) sõnastatakse valdkondade eesmärgid ja üldoskuste lapse tegevusena;
- 5) kuukava pannakse välja rühma stendile, et lapsevanemad saaksid kursis olla rühmas toimuva õppe- ja kasvatustegevusega;
- 6) kuukava esitatakse iga kuu esimeseks kuupäevaks õppealajuhatajale;
- 7) suveperioodil koostatakse töötavate rühmade õpetajate poolt selle perioodi paindlikud kuukavad.

6.2.3. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise põhimõtted

- 1) Kavandamisel arvestatakse lapse arengutaset, vanust ning lapse huve.
- 2) Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
- 3) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

Kavandatud õppe-ja kasvatustegevused

Õppe- ja kasvatustegevused valdkonniti	1,5-3 aastased	3-4aastased	4-5aastased	5-6 aastased	6-7 aastased
Mina ja keskkond	1	1	1	1	2
Keel ja kõne	1	2	2	3	3
Eesti keel kui teine keel	-	2	3	3	4
Matemaatika	1	1	1	2	2
Kunst	2	3	3	3	3
Muusika	2	2	2	2	2
Liikumine	2	2	2	2	2
Tegevuskordade arv nädalas	9	13	14	16	18

Tegevuskordade arv päevas	2	2-3	3	3-4	4
---------------------------	---	-----	---	-----	---

Kavandatud õppe-ja kasvatustegevuste aialine kestvus

	1,5-3 aastased	3-4aastased	4-5aastased	5-6 aastased	6-7 aastased
Tegevuse kestvus	10- 15 min	15-20 min	20- 25 min	25-30 min	30-35 min

6.3. Õppe-ja kasvatustegevuse päevik

Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on ametlik dokument, mille täitmine on kohustuslik ja korrektne. Päevik täidetakse loetava ja selge käekirjaga, kasutades sinist pastapliiatsit. Päevik on arvestatud üheks õppeaastaks igale rühmale. Alates 2019. aastast on päevikud üle viidud elektroonilisse infosüsteemi ELIIS. Päevik sisaldab laste ja lastevanemate üldandmeid, õppe- ja kasvatustöö eesmärke ning põhimõtteid. Päevikusse kannavad pedagoogid iga päev läbi viidud õppe-ja kasvatustegevuse sisu, ka läbi viidud individuaalsed tegevused, üritused jms, mis lisaks õppe- ja kasvatustööle lasteaias toimub. Päeviku täitmist jälgib direktor ja õppealajuhataja.

7. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMINE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, KORRALDUS

1) Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

2) Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustegevusest.

Igas rühmas vormistatakse lapse kohta järgmisi dokumente:

- adaptatsioonikaart;
- lapse individuaalne arengukaart;
- laste rühma arengukaart vastavalt vanusele (2 korda aastas);
- lapse vaatlusemeetod vabategevuste järgi (monitooring);
- lapse koolivalmiduse kaart;
- laudade ja toolide asetamine lapse kasvu järgi;
- lapsevanemate ankeet lapse adaptatsiooniperioodi kohta;
- rahuolu- uuring lapsevanematele (2 korda aastas);
- ankeet lapsevanematega arenguestluse kohta.

3) Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused vanuseti.

4) Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

- 5) Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel.
- 6) Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanematele lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

7.1. Lapse koolivalmidus

- 1) Koolivalmidus on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljendub lapse soovis õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanu selgitusi, korraldusi. Koolivalmidust vaadeldakse läbi 3 arenguaspekti: füüsiline, sotsiaalne ja vaimne valmisolek.
- 2) Lapse koolivalmiduse analüüsimisel ja hindamisel lähtuvad pedagoogid koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas toodud 6-7 aastase lapse eeldatavatest õpitulemustest ainevaldkonniti.
- 3) Lasteaiaõpetajad vaatlevad, analüüsivad ja hindavad lapse arengut 1 kord aastas.
- 4) Lapse arengu hindamisel kasutatakse lapse vaatlustabeli.
- 5) Lapse arengu hindamisel teevad rühmaõpetajad koostööd lasteaia logopeedi ja ainevaldkondade spetsialistidega.
- 6) Koolieelikute koolivalmiduse kujunemist hindab lasteaia logopeed.
- 7) Õpetajad annavad 1 korda aastas lapse arengust tagasisidet lapsevanemale.
- 8) Õpetajad informeerivad lapsevanemat tugiteenuste võimalusest lasteaias ja vajadusel koolipikenduse taotlemise võimalusest.
- 9) Vajadusel koostatakse lapse arengu toetamiseks lapsevanema, rühmaõpetajate, logopeedi jt ainevaldkondade spetsialistidega koostöös lapse individuaalne arenduskava.
- 10) Kevadel koostavad rühmaõpetajad kooliminevale lapsele koolivalmiduse kaardi, kus märgitakse logopeedilist abi saadud ajaperiood ja lasteasutuses viibitud ajaperiood.

7.2. Arenguestlus

- 1) Arenguestluse läbiviimise eesmärgiks on koostöö lapsevanemate ja rühmaõpetajate vahel, ühiste eesmärkide seadmine ja selle kaudu lapse arengu igakülgne toetamine.
- 2) Arenguestlust lapsevanematega viiakse läbi regulaarselt üks kord aastas. Arenguestlus toimub ruumis, kus on tagatud vestluse privaatsus. Arenguestluse kestuses lepatakse kokku (kuni üks tund).
- 3) Arenguestluse ettevalmistuseks vaatleb õpetaja last ja täidab lapse arengu vaatluse tabeli. Õpetaja valib välja lapse arengut kõige paremini kajastavad tööd, mis lisatakse arengumappi. Lapsevanem täidab küsitluslehe ja valib pakutud aegade hulgast endale sobiva aja vestluseks.
- 4) Arenguestlusel osalevad vanemad (võimalusel mõlemad vanemad) või hooldajad, rühmaõpetajad, vajadusel ka logopeed.

- 5) Arenguvestlusi juhhib rühmaõpetaja. Analüüsitakse lapse arengut ja otsitakse lapse arenguks parimaid võimalusi. Arenguvestlus viiakse läbi sõbralikus õhkkonnas, ei anta hinnanguid ega tehta etteheiteid.
- 6) Arenguvestluse tulemusena lepitakse kokku mõlema poole (pere ja lasteasutus) tegevused lapse edasise arendamisega.
- 7) Arenguvestluse käigus tutvustatakse lastevanematele vajadusel lasteaia tugiteenuste võimalusi (logopeed). Vajadusel soovitatakse otsida abi erispetsialistidelt.
- 8) Arenguvestluse lõppedes arutatakse ühiselt, kuidas arenguvestlus sujus, kas mõlemad pooled said ühtemoodi aru oma kohustustest lapse suhtes.
- 9) Arenguvestluse läbiviimise kohta koostatakse protokoll, mis säilitatakse lapse arengumapis kuni lapse lasteaia viibimise lõpuni. Hiljem antakse dokument lastevanemale.
- 10). Kui lastevanem ei soovi arenguvestlust, fikseeritakse see protokollis ja allkirjastatakse lastevanemate (hooldajad) ja rühmaõpetajate (arenguvestluse läbiviija) poolt.

8. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas või rühma tegevuskavas.

Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse, arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.

Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös logopeedi jt. spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

8.1. Erivajadusega lapse toetamine lasteaias

Rühmaõpetajad

- 1) Märkavad lapse probleemi, analüüsivad last, peavad lapse kohta vaatluspäevikut, kuhu fikseerivad kirjalikult lapse positiivsed ja negatiivsed situatsioonid, konfliktid, lahendused jm olulise.
- 2) Rühmameeskond analüüsib, arutleb lapse arengu analüüsi tulemusi ja situatsioone, toimunud lahendusi, toetamise võimalusi jm olulist.
- 3) Pöörduvad lapsevanema poole, teavitavad probleemist, selgitavad koduse olukorra, kaasavad lapsevanema koostööle lapse toetamiseks jne. Soovitavad lapsevanemale logopeedi konsultatsiooni.
- 4) Arutavad probleemi logopeediga ja otsivad koos lahendusi.

- 5) Teavitavad õppealajuhatajal ja direktorit antud lapse olukorrast.
- 6) Teavitavad ja konsulteerivad teiste õpetajatega, kes veel lapsega tegelevad.
- 7) Teavitavad vajadusel rühma lapsevanemaid (jälgides isikuandmete mitteavalikustamist) rühma probleemidest ja töökorraldusest.
- 8) Vestlevad rühma lastega, kujundades erivajadusega kaaslasesse positiivset hoiakut.
- 9) Suhtuvad erivajadusega lapsesse mõistvalt, väldivad negatiivseid hoiakuid.
- 10) Kujundavad või loovad lapse (laste) turvalise keskkonna.
- 11) Vajadusel koostavad lapsele iseloomustuse esitamiseks nõustamiskomisjonile.
- 12) Osalevad individuaalse arenduskava koostamisel ja elluviimisel.

Logopeed

- 1) Uurib lapse kõne ja tunnetuslike protsesside arengutaset.
- 2) Vajadusel tegeleb lapsega individuaalselt.
- 3) Nõustab rühma õpetajaid, õpetaja abi.
- 4) Osaleb rühma aruteludes ja vestlusingides, vajadusel ka arenguvestlustes.
- 5) Nõustab lapsevanemaid.
- 6) Teavitab lapsevanemat vajadusest pöörduda eriarsti poole.
- 7) Vormistab vajalikud väljavõtted ja kõne iseloomustused.
- 8) Annab teavet juhtkonnale.

Õppealajuhataja

- 1) Tutvub lapsega, teeb oma tähelepanekud rühma töökorraldusest jne.
- 2) Nõustab rühma meeskonda pakkudes erinevaid lahendusi jms.
- 3) Organiseerib õpetajatele vestlusringe, koolitusi toetamaks õpetajate toimetulekut.
- 4) Teeb koostööd logopeediga, osaleb individuaalse arenduskava koostamisel.
- 5) Vajadusel vestleb lapsevanemaga.
- 6) Informeerib direktorit, teeb ettepanekuid.

Direktor

- 1) Moodustab erivajadustega lapse tugisüsteemi meeskonna (lapsevanem, rühma töötajad, tervishoiutöötaja, kokk, liikumis- ja muusikaõpetaja, logopeed).
- 2) Osaleb aruteludes, vestlusingides.
- 3) Võimaldab töötajatele koolitusi tööks erivajadustega lapsega.

- 4) Vajadusel muudab töökorraldust; tagab tugiisiku olemasolu jms lähtuvalt seadusandlusest.
- 5) Võimalusel muudab rühma liiki ja vähendab laste arvu rühmas,
- 6) Leiab võimalusi vajaliku materiaalse baasi jaoks.
- 7) Suunab lapsevanema nõustamiskomisjoni.

8.2. Arenduskava

Vajadusel koostavad pedagoogid koostöös lastevanemate ja spetsialistidega lapsele individuaalse arenduskava.

Individuaalne arenduskava on dokument, mis määrab kindlaks arengulisi erivajadusi arvestava õpetuse individuaalsed eesmärgid ja sisu, ajalise kestuse, õppematerjali kohandamise ja hindamise.

Individuaalne arenduskava koostatakse kindlaks ajavahemikuks neis arenguvaldkondades, milles lapse arengutase erineb eeldatavast eakohasest tasemest. Individuaalse arenduskava ajaline kestvus sõltub lapse arengu tempost ja erivajaduste iseloomust.

Arenduskavas märgitakse:

- 1) lapse nimi,
- 2) vanus,
- 3) erivajadus või probleem, millele tuleb rohkem tähelepanu pöörata, kuidas see probleem väljendub, mida võetakse ette probleemi lahendamiseks või vähendamiseks pedagoogide, teiste spetsialistide ja lastevanemate poolt;
- 4) kas ja kuidas toimub koostöö eelpool nimetatute vahel.

Vastavalt vajadusele tehakse arendusplaani täiendusi ja parandusi.

Iga perioodi lõpus vormistab pedagoog kokkuvõtte tehtust.

Kokkuvõtte põhjal selgub edasise tegevuse vajadus ja suunad.

Arenguveestluse käigus annab pedagoog ülevaate lapse arengust ka lapsevanemale.

8.3. Logopeediline töö

Logopeedilise töö eesmärgiks lasteasutuses on:

- varajane kõnepuute avastamine;
- kõne korrektsioon – häälikuseade, kõnearendus ja koolivalmiduse kujunemise toetamine.

Logopeedi töö põhimõtted:

- õppeaasta algul viib logopeed aiarühmades läbi iga-aastase laste kõne uurimise;

- uuringu tulemustest lähtuvalt moodustab logopeed kõneravi vajavate laste nimekirja, moodustab kõneravi saavate laste grupi ning koostab kõneravi saavatele lastele tööplaani;
- logopeedi töö lastega toimub individuaal- või grupitegevustena;
- logopeed hindab koolieelikute arengut;
- õppeaasta lõpuks koostab logopeed oma valdkonna õppeaasta töö analüüsi;
- vajadusel korraldab logopeed koostab kõne iseloomustuse koolipikendust taotlevale lapsele.

Logopeedi ja lasteaiarühma koostöö põhimõtted:

- logopeed teavitab (hiljemalt oktoobri alguseks) rühma õpetajaid kõneravi vajavatest lastest;
- koostöös rühmaõpetajatega koostatakse kõneravi tegevuste toimumise ajagraafik.

Logopeedi koostöö põhimõtted lapsevanematega:

- Logopeed annab vajadusel lapsevanematele informatsiooni lapse kõne arengu kohta tagades lapsevanema soovil saadud informatsiooni konfidentsiaalsuse.
- Logopeed nõustab lapsevanemaid individuaalselt eelnevalt kokkulepitud ajal ja edastab vajadusel kõneravi efektiivsemaks toimimiseks vastava harjutusvara.

8.4. Sobitusrühm

Alates 01.09.2022. aastast tegutseb lasteaias sobitusrühm.

Sobitusrühmadesse kuuluvad koos eakohaselt arenenud lastega ka üksikud erivajadustega lapsed. Sobitusrühma suunamiseks tuleb lapsevanemal pöörduda elukohajärgse Ida-Viru maakonna nõustamiskomisjoni poole. Sobitusrühmas on laste suurim lubatud arv väiksem kui teistes lasteasutuse rühmades, arvestades, et üks erivajadusega laps täidab kolm kohta.

9. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

Koostöö lastevanematega tugineb järgmistele põhimõtetele:

- lasteaed toetab lapsevanemat lapse kodusel kasvatamisel ja arendamisel;
- lasteaia tegevuse nii lühi- kui pikaajalisel planeerimisel arvestatakse lastevanemate ootuste ja soovidega;
- kodu kasvatuspõhimõtete tundmine on aluseks lasteaia õpetajale lapse kasvatuskäitumise hindamisel ja õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel;
- lastevanematega koostöö võtmeisikuks on lapse rühma õpetaja, kes igapäevaselt puutub kokku nii laste kui lapsevanematega. Rühma vanemate ootuste ja soovidega arvestamine ning planeeritud ühisüritused kajastuvad rühma tegevuskavas.

Koostöövormid lastevanematega rühma tasandil:

- infovahetus:
 - informatsioonilised teadeanded rühma stendil;
 - infovoldikud;
 - igapäevane infovahetus õpetajaga;
 - rühma lastevanemate meililist, blogid;
 - rühma lastevanemate koosolekud.

- Individuaalne vestlus õpetajaga;
- pere- või arenguvestlused õpetajaga lapse arengust vähemalt 1 kord aastas;
- ühisüritused – väljasõidud, rühmapeod, sünnipäevapeod, tähtpäevade tähistamine.

Koostöövormid lapsevanematega asutuse tasandil:

- hoolekogu koosolekud (vastavalt hoolekogu tööplaanile üks kord kvartalis);
- vestlus lasteaia direktoriga, õppealajuhatajaga;
- rühmade koosolekud;
- lastevanemate koolitus;
- rühmade ühisüritused;
- kodulehekülg, Facebooki leht, Instagram.

Lapsevanem võib olla kindel, et igasugune isiklik info, mida ta on avaldanud kas suuliselt või kirjalikult, on konfidentsiaalne.

10. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekava uuendamine on pidev protsess. Muudatused kantakse õppekavasse vastavalt vajadusele. Õppekava arendamine toimub kõigi pedagoogide, spetsialistide, juhtkonna ja hoolekogu koostöös. Rakendumise analüüsimiseks kasutatakse erinevaid töövorme (sisehindamine, pedagoogilised ning tööühmade koosolekud).

Õppekava uuendades ja täiendades lähtutakse sisehindamise tulemustest ning pedagoogide, lapsevanemate ja spetsialistide arvamustest.

Lasteaia õppekava muudatused kinnitab direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

Kuuteemad

5-7 aastased lapsed

SEPTEMBER

Tere, mina tulin lasteaeda!

- nimi
- pere, sugulased
- käitumine
- reeglid

OKTOOBER

Minu kodu, kus ma elan!

- maja: elekter, kommunikatsioon, küte jne
- sisustus
- tehnika
- erinevad materjalid (puit, kumm, metall, plastmass, riie jne)

NOVEMBER

Mis on minu ümber?

- Kodukoha teenindusasutused (kauplus, juuksla, pank, konvik jne)
- aadress (lasteaia, kodu aadress)
- sõidukid (transport)
- liiklus

DETSEMBER

Salapärase detsember

- kombed Eestis ja teistes riikides
- kust tulid jõulud
- pidulik laud (toit)

JAANUAR

Terves kehas terve vaim

- spordiüritused
- spordivõistkonnad
- taliolümpiamängud

VEEBRUAR

Minu armas Eestimaa

- eesti loodus (taimestik, lilled, puud, põõsad)
- Eestimaa loomad ja linnud
- Eesti kaart
- Eesti sümboolika
- eesti kultuur
- meie naabrid

MÄRTS

Mina ja loodus

- loodus ärkab

- käitumine looduses
- loodusvarad (vesi, õhk, muld, taimed)
- jäätmete sorteerimine

APRILL

Mina tahan olla terve!

- tervislik toitumine (puu- ja köögiviljad, teraviljad jne)
- toit
- liikumine
- karastamine
- spordialad
- minu keha ja tervis
- töötoad – tervislik toitumine: salatid, kokteilid jne- koostöö tervishoiutöötaja, peakoka ja lastevanematega

MAI- AUGUST

Imeline fauna ja floora

- erinevad loomad
- linnud
- putukad
- kalad
- eksootilised loomad ja linnud
- lilled (metsa- ja aialilled)
- mets
- aed
- aas

IGAPÄEVANE TEGEVUS

- ööpäev (hommik, päev, õhtu, öö)
- aastaajad

- ilm
- tuju
- päevategevused
- riided
- kiusamine
- väärtuskasvatus
- robootika
- keskkonnakasvatus
- liikluskasvatus

EESTI TÄHTPÄEVAD

- Tarkusepäev
- isadepäev
- mardi- ja kadripäevad
- jõulud
- Eesti iseseisvuspäev
- sõbrapäev
- vastlapäev
- munapühad
- emadepäev

RAHVUSVAHELISED TÄHTPÄEVAD

- Heategevuse päev - 05. september
- leivapäev- 16. oktoober
- rahvusvaheline aitäh -päev- 11. jaanuar
- internetivaba päev - jaanuari viimane pühapäev
- õnnepäev- 20. märts
- veepäev- 22. märts
- naljapäev -1. aprill
- Maa päev- 22. aprill

- tervisliku toitumise päev -6. mai
- Euroopa päev- 09. mai
- lastekaitsepäev- 01. juuni